

Praksisbeskrivelse § 17 a

om fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne, hvis tilskadekomne er visiteret til fleksjob.

Indhold

1. Indledning	3
2. Lovgrundlag og historik	3
3. Anvendelsesområde	4
3.1 Betingelse for at anvende § 17 a	4
3.2 § 17 a anvendes uafhængig af skadens omfang	5
4. Indtjeningsevnen uden arbejdsskaden	9
4.1.1 Deltid før arbejdsskaden	12
4.1.2 Løs tilknytning til arbejdsmarkedet før arbejdsskaden	14
4.1.3 Studerende / under uddannelse når skaden indtræder	15
4.1.4. Fastsættelse af indtjeningsevnen efter § 17 a, stk. 2 - hvis tilskadekomne var visiteret til fleksjob inden arbejdsskaden	18
4.1.5. Mistede avancementsmuligheder	20
5. Indtjeningsevnen med arbejdsskaden og lønberegningen	21
5.1 Beregning af indtjening når tilskadekomne modtager ledighedsydelse	21
5.2 Beregning af indtjening når tilskadekomne arbejder i et fleksjob	22
5.3 AES anvender § 17 a uafhængig af den kommunale ydelse tilskadekomne modtager efter visitation til fleksjob	24
5.4 Fastsættelse af tabet efter § 17a, når tilskadekomne er overgået til barsel	24
5.5 Ingen tabsbegrænsningspligt	25
6. Opgørelse af tab af erhvervsevne efter § 17 a forud for AES' afgørelse	25
6.1 Aktuelt tab udstrækkes tilbage i tid til det tidspunkt, hvor tilskadekomne overgik til det nuværende indtægtsgrundlag	27
6.2 Tilskadekomne har modtaget anden ydelse end ledighedsydelse, løn eller fleksløntilskud før afgørelsen	27
6.3 Svingende timetal i fleksjob (§ 17 a) før afgørelsen	28
6.4 Ændrede ansættelsesvilkår i samme fleksjob (§ 17 a) før afgørelsen	28
6.5 I fleksjob med kortere eller længere sygdomsperiode mv. (§ 17 a) før afgørelsen	29
6.6 Vurdering efter § 17 og § 17 a før afgørelsen	31
7. Nedre grænse for tab af erhvervsevne (lønnedgang er mindre end 15 procent)	31
7.1. Momenter i vurderingen af om lønnedgang på mindre end 15 procent rundes op til 15 procent	32

8. Tilkendelsestidspunkt for erstatningen	34
8.1. Tilkendelsestidspunkt for erstatning efter § 17a	34
8.2. Generelle regler om tilkendelsestidspunktet	36
9. Midlertidig eller endelig afgørelse om tab af erhvervsevne – tilskadekomne har ikke anmodet om endelig afgørelse	38
9.1 Tilskadekomne er ikke ansat i et fleksjob på afgørelsens tidspunkt ..	39
9.2 Tilskadekomne er ansat i et midlertidigt fleksjob på afgørelsens tidspunkt.....	39
9.3 Tilskadekomne er ansat i et permanent fleksjob på afgørelsens tidspunkt.....	39
9.4 Undtagelse: Endelig afgørelse på trods af ledighedsydelse eller midlertidigt fleksjob	40
10. Tilskadekomne har anmodet om endelig afgørelse (§ 17 a, stk. 4).....	41
10.1 Tilskadekomne skal være ansat i et fleksjob når AES træffer afgørelse	41
10.2. Momenter i den skønsmæssige vurdering af om afgørelsen kan være endelig og vurderingen af tabet	42
11. Nedsættelse af erstatningen (§ 12, stk. 2)	45
11. 1 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvis pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører pga. arbejdsskadens følger	45
11. 2 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvis pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører pga. konjunkturer mv.	46
11.3 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvis pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører eller ændres pga. konkurrerende sygdom	47
11.4 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvist pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører pga. helt private forhold (ikke helbredsmæssige forhold).....	49
12. Afrundingsregler. Afrunding ved nedsættelse af erstatningen	50
13. Hvornår er bevilling af fleksjob endelig	51

1. Indledning

For arbejdsulykker, indtruffet den 1. januar 2006 eller senere og for erhvervssygdomme, anmeldt denne dato eller senere, anvendes lovens § 17 a ved fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne, hvis tilskadekomne er visiteret til fleksjob.

For arbejdsulykker indtruffet før den 1. januar 2006 og for erhvervssygdomme anmeldt før den denne dato, anvendes lovens § 17 ved fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne. Erstatningen fastsættes i disse tilfælde skønsmæssigt. Se PA 09-04, PA 10-04 og PA 11-04.

Afgørelse om visitation til fleksjob træffes af kommunerne. Kommunen kan visitere en borger til fleksjob, når det ikke er muligt at opnå eller fastholde beskæftigelse på ordinære vilkår. Alle relevante muligheder for at fastholde tilskadekomne i ordinær beskæftigelse skal være udtømte. Se lov nr. 548 af 7. maj 2019 om aktiv beskæftigelsesindsats kapitel 20 og Beskæftigelsesministeriets vejledning om fleksjob.

AES har skrevet denne praksisbeskrivelse om § 17 a på baggrund af praksis i AES. Relevante domme og principafgørelser fra Ankestyrelsen er gengivet, og det er beskrevet, hvordan AES inddrager dommene samt principafgørelserne, når AES træffer afgørelse.

Praksisbeskrivelsen henvender sig først og fremmest til medarbejdere i AES, men er skrevet, så fagforeninger, forsikringsselskaber og andre også kan få indsigt i AES' praksis.

Forholdene i den enkelte sag kan føre til en anden vurdering end beskrevet i denne praksisbeskrivelse.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, juni 2022.

2. Lovgrundlag og historik

§ 17 a Tabet af erhvervsevne for personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob, fastsættes på grundlag af forskellen mellem indtjeningen før arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet.

Stk. 2. Indtjeningen før arbejdsskaden udgør det beløb, som tilskadekomne kunne have tjent på afgørelsestidspunktet, hvis arbejdsskaden ikke var indtrådt.

Stk. 3. Indtjeningen i fleksjobbet, jf. stk. 1, udgør summen af lønnen fra arbejdsgiveren og tilskuddet fra kommunen.

Stk. 4. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring træffer midlertidig afgørelse efter stk. 1, når tilskadekomne modtager ledighedsydelse, eller når der ikke er bevilget permanent fleksjob. For personer, der er i fleksjob, kan Arbejdsmarkedets Erhvervssikring uanset 1. pkt. efter anmodning fra tilskadekomne træffe endelig afgørelse efter stk. 1, når Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vurderer, at de erhvervsmæssige forhold er tilstrækkeligt afklarede.

§ 17 a er indføjet i arbejdsskadelovgivningen ved L 2005 1388 og gælder for arbejdsulykker indtruffet den 1. januar 2006 eller senere og for erhvervssygdomme anmeldt denne dato eller senere.

Med § 17 a blev der indført en særlig regel om fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne til personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob. Reglen fraviger fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne som fortolket ved Højesterets dom af 22. december 2003 (UfR2004.867H). Højesteret fastslog, at erhvervsevnetabserstatning i henhold til da gældende arbejdsskadeforsikringslov skulle fastsættes uafhængigt af den løn, som den erstatningsberettigede fik gennem sit fleksjob.

Reglen genindfører tidligere administrativ praksis, hvorefter tabet af erhvervsevne fastsættes på grundlag af forskellen mellem mulig indtjening uden arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet. Formålet med lovændringen var at sidestille tilskadekomne visiteret til fleksjob med tilskadekomne i arbejde i ikke støttet erhverv, for så vidt angår erstatning for tab af erhvervsevne.

§ 17 a blev ændret ved L 2012 1380, § 9, med virkning fra 1. januar 2013. Lovændringen var en konsekvens af reformen af førtidspension og fleksjob.

Den nye fleksjobordning fra 1. januar 2013 indebærer, at ansatte i fleksjob får løn fra deres arbejdsgiver for den arbejdsindsats, de reelt yder. Derudover får de et tilskud til lønnen fra kommunen, som kan udgøre op til cirka 19.000 kroner om måneden (2022-sats). Ved lovændringen blev det præciseret, at den indtjening i fleksjobbet, der skal lægges til grund ved vurdering af tab af erhvervsevne, er summen af lønnen fra arbejdsgiveren og tilskuddet fra kommunen. Dette svarede til princippet i § 17 a også før 1. januar 2013.

3. Anvendelsesområde

3.1 Betingelse for at anvende § 17 a

AES træffer afgørelse efter § 17 a hvis følgende 2 betingelser er opfyldt:

1. Arbejdsulykken er indtruffet den 1. januar 2006 eller senere, eller erhvervs sygdommen er anmeldt denne dato eller senere.
2. Tilskadekomne er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob.

AES anvender § 17 a ved fastsættelse af tab af erhvervsevne fra tidspunktet for tilskadekomnes visitering til fleksjob.

AES træffer afgørelse efter § 17 a også i de tilfælde, hvor tilskadekomne både er visiteret til fleksjob og bevilget personlig assistance i det konkrete fleksjob. Se Ankestyrelsens principafgørelse Se Ankestyrelsens principafgørelse PA 47-17

Eksempel 1: Fleksjob og personlig assistance (PA 47-17).

"Personer med en personlig assistent skal som hovedregel have fastsat deres erhvervsevnetab ud fra en skønsmæssig vurdering af, hvad personen ville eller burde kunne tjene, hvis muligheden for personlig assistance ikke forelå. Det skyldes, at en personlig assistent betragtes som en social ydelse, som efter lovens udgangspunkt ikke kan indgå i skønnet over erhvervsevnetabets størrelse.

Lovens udgangspunkt er fraveget for personer, der er overgået til fleksjob. Her gælder der en særlig beregningsregel, hvor erhvervsevnetabet beregnes på grundlag af forskellen mellem lønnen før arbejdsskaden og lønnen i fleksjobbet, inklusive tilskud fra kommunen. Efter lovbemærkningerne er grundprincippet at sidestille personer i fleksjob med personer i ikke-støttet erhverv. Særreglen rummer ikke mulighed for at fastsætte den aktuelle indtægt skønsmæssigt på baggrund af den reelle arbejdsevne i fleksjobbet. Der skal derfor også ske en ren lønsammenligning, selvom personen har personlig assistance i fleksjobbet.

I den konkrete sag vurderede Ankestyrelsen, at erhvervsevnetabet skulle beregnes som forskellen mellem lønnen før arbejdsskaden og lønnen i fleksjobbet, inklusive tilskud fra kommunen. Det havde ikke betydning for fastsættelsen, at den tilskadekomne havde personlig assistance otte timer om ugen i fleksjobbet."

Eksempel 2: Selvstændige erhvervsdrivende der modtager støtte efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 75 vurderes efter § 17 a (PA 56-16)

"Støtte i form af tilskud til fastholdelse af beskæftigelse i egen virksomhed (efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats § 75) kan sidestilles med det tilskud, der ydes til lønmodtagere, der er visiteret til fleksjob. Erhvervsevnetab for selvstændige erhvervsdrivende, der er tilkendt tilskud, skal derfor vurderes efter arbejdsskadesikringslovens § 17a."

Eksempel 3: Selvstændige erhvervsdrivende der modtager tilskud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 70 g vurderes efter § 17 (PA 29-18)

"Tabet af erhvervsevne for selvstændige erhvervsdrivende, der efter en arbejdsskade er tilkendt tilskud til selvstændig virksomhed efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats § 70 g, skal fastsættes skønsmæssigt efter arbejdsskadesikringslovens § 17. Ved vurderingen af tabet skønnes dermed over skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved ethvert erhverv."

AES træffer afgørelse efter § 17, hvis kommunen har truffet afgørelse om visitation til fleksjob, og senere træffer ny afgørelse, hvorefter tilskadekomne ikke længere er berettiget til fleksjob. Det vil fx kunne være ved overgang fra fleksjob til ressourceforløb eller førtidspension. I perioden, hvor tilskadekomne har været visiteret til fleksjob, træffer AES afgørelse efter § 17 a.

AES træffer også afgørelse efter § 17 hvis tilskadekomne flytter til udlandet. Se PA 1-14 mht. opgørelse af tab hvis tilskadekomne flytter til et andet EU-land. AES træffer også afgørelse efter § 17, hvis tilskadekomne overgår til flekssydelse (efterløn), se PA 18-11.

3. 2 § 17 a anvendes uafhængig af skadens omfang

AES træffer afgørelse efter § 17 a - også når arbejdsskaden er beskeden. AES skal vurdere tabet af erhvervsevne efter § 17 a, uanset arbejdsskadens omfang, når det ikke kan udelukkes, at arbejdsskaden har haft en vis betydning for tilkendelse af fleksjobbet.

Hvis der er konkurrerende/andre årsager til tilkendelsen af fleksjobbet, skal AES fastsætte det samlede tab af erhvervsevne, og derefter eventuelt nedsætte erstatningen (§ 12, stk. 2), se nærmere nedenfor i kapitel 13.

Eksempel 4: Vurdering efter § 17 a trods beskedene A -skade (ØLD 31. oktober 2017)

Ankestyrelsen nedlagde i retten påstand om, at sagen skulle vurderes efter § 17, ikke efter § 17 a. Østre Landsret fastslog, at sagen skulle vurderes efter § 17 a.

Landsrettens begrundelse (uddrag): "Der er enighed om, at ... erhvervsevnetab var mindre end 15 % i tiden fra færdselsuheldet i december 2006, og til han pr. 1. juli 2010 blev bevilget løntilskud til fleksjob i en deltidsstilling. Der er således enighed om, at ... forud for den 1. juli 2010 ikke var berettiget til erstatning for tab af erhvervsevne.

Efter arbejdsskadesikringslovens § 17 a skal tab af erhvervsevne for personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob, fastsættes på grundlag af forskellen mellem indtjeningen før arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår, at der er tale om en særlig regel for fastsættelse af erhvervsevnetab for personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til eller i fleksjob, og at erstatningen i disse sager fastsættes på grundlag af forskellen mellem lønnen før arbejdsskaden og lønnen i fleksjobbet, og således at tabet gradueres mellem 0 % og 100 % efter hidtidig praksis, hvilket indebærer, at tabet normalt skal udgøre mindst 15 % for at berettige til erstatning.

På denne baggrund finder landsretten, at erhvervsevnetab for tiden efter den 1. juli 2010 skal fastsættes efter arbejdsskadesikringslovens § 17 a. Erhvervsevnetabet fastsat efter denne bestemmelse anses således for at være en følge af arbejdsskaden, medmindre overvejende sandsynlighed taler herimod, jf. arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2."

Tilskadekomne havde dog ikke krav på erstatning for tab af erhvervsevne. Retten lagde vægt på, at der var andre årsager til forværringen af tilskadekomnes funktionsevne end arbejdsskadens følger (§ 12, stk. 2).

Retten henviste til Ankestyrelsens begrundelse hvor de blandt andet lagde vægt på, at tilskadekomne genoptog sit arbejde efter arbejdsulykken i 2006 på nedsat tid, at der kun var få objektive fund til støtte for hans dårlige funktionsniveau, at han i perioden fra 2007 til 2009 ifølge egne oplysninger trænede intensiv karate for at opnå en højere graduering, og at den beskrevne forværring i hans funktionsevne i sommeren 2009 med overvejende sandsynlighed ikke kunne henføres til arbejdsskaden.

Eksempel 5: Sklerose var hovedårsag til visitation til fleksjob. Vurdering efter § 17 a, nedsættelse (§ 12)

Tilskadekomne var udsat for en arbejdsulykke i 2006. AES traf i 2008 midlertidig afgørelse om tab af erhvervsevne på 35 procent, fordi tilskadekomne på grund af arbejdsskaden var overgået til revalidering.

I 2010 startede han på revalidering til finansøkonom. Revalideringen blev afbrudt i 2011/2012 pga. arbejdsskaden og begyndende symptomer fra sklerose.

Sklerosen forværredes langsomt og var i al hovedsag årsag til visitation til fleksjob i 2014.

AES traf herefter afgørelse om tab af erhvervsevne og vurderede tabet af erhvervsevne efter § 17 a.

I afgørelsen lagde AES blandt andet vægt på, at der var et sikkert tab af erhvervsevne pga. arbejdsskaden, inden der tilkom symptomer fra sklerosen. Den aktuelle lønnedgang var 50 procent. AES nedsatte erstatningen med halvdelen på grund af sklerosen (§ 12, stk. 2). Tabet af erhvervsevne på grund af arbejdsskaden var 25 procent.

Eksempel 6: Tab af erhvervsevne vurderes efter § 17 a. Erstatningen nedsættes til mindre end 15 procent (§ 12, stk. 2.)

Tabet af erhvervsevne på grund af arbejdsskaden var mindre end 15 procent.

Der blev lagt vægt på, at der var andre årsager end arbejdsskadens følger til, at tilskadekomne var tillkendt fleksjob.

Arbejdsskaden var dobbeltsidigt karpaltunnelsyndrom som en erhvervssygdom. Tilskadekomnes varige mén blev fastsat til 8 procent for begge hænder for ømhed ved bevægelse mod modstand. Tilskadekomne var opereret i begge hænder med god effekt. Der var ikke føleforstyrrelser, og der var normal bevægelighed af fingre og håndled.

I 2015 blev tilskadekomne sygemeldt fra arbejdet som slagteriarbejder. November 2017 blev han visiteret til fleksjob.

Det fremgik af begrundelsen for visitationen, at arbejdsevnen var væsentligt og varigt nedsat, fordi tilskadekomne led af kroniske komplekse smerter i begge arme efter operationer for nervetryk ved begge håndled. Han blev ansat i fleksjob som vaskeriassistent 12 timer pr. uge og havde en samlet indtjening på ca. 100.000 kr. årligt.

Det fremgik af skatteoplysningerne fra elndkomst, at han i året forud for anmeldelsen (2014) havde en samlet indtjening på omkring 410.000 kr. AES beregnede det samlede tab af erhvervsevne (§ 17 a) til omkring 75 procent.

AES vurderede, at det samlede erhvervsevnetab med overvejende sandsynlighed skyldes andre forhold end arbejdsskaden. Tilskadekomne havde derfor ikke ret til erstatning for tab af erhvervsevne.

Der blev lagt vægt på, at han pga. arbejdsskaden havde lokal ømhed ved operationsarrerne. Føleforstyrrelser i hænderne var svundet, og der var ikke beskrevet muskelsvind på hænderne. De øvrige gener, som kunne stamme fra karpaltunnelsyndrom, var svundet. Ud fra en lægelig vurdering kan ømhed forværres ved udtalt manuelt arbejde, men han havde ingen egentlige funktionsbegrænsninger som følge af det dobbeltsidige karpaltunnelsyndrom.

Der blev endvidere lagt vægt på, at han havde svær slidgigt i begge tommelfingres rodled. Ud fra en lægelig vurdering har smerter fra rodledene udtalt tendens til at stråle ud mod både fingre og håndled/underarme. Disse

gener var med overvejende sandsynlighed årsag til smerter omkring fingre og håndled/underarme.

Det dobbeltsidige karpaltunnelsyndrom medfører ikke funktionsbegrænsninger, og tilskadekomne havde derfor ikke ret til erstatning for tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden.

AES kan undtagelsesvist vurdere sagen efter § 17, hvis arbejdsskaden er meget beskeden og ikke medfører skånehensyn.

Eksempel 7: Føleforstyrrelser i ansigtet påvirkede ikke funktionsevnen. Vurdering efter § 17

Tilskadekomne pådrog sig ved en ulykke føleforstyrrelser i ansigtet. Efter arbejdsskaden gennemgik tilskadekomne omskoling og modtog revalideringsydelse fra kommunen. AES vurderede, at arbejdsskaden ikke havde medført begrænsninger i tilskadekomnes erhverv som tømrer. Tilskadekomnes tab af erhvervsevne var mindre end 15 procent i perioden han gennemgik omskoling til landmåler.

Efter omskolingen var afsluttet, blev tilskadekomne visiteret til fleksjob. Han anmodede AES om at genoptage sagen og tilkende erstatning for tab af erhvervsevne.

AES vurderede i denne konkrete sag tilskadekomnes tab af erhvervsevne efter § 17. Tab af erhvervsevne blev vurderet til mindre end 15 procent.

AES lagde vægt på, at der var andre årsager end arbejdsskaden til, at han var tilkendt fleksjob.

Følgerne efter arbejdsskaden (føleforstyrrelser i ansigtet) var ikke er til hinder for, at han kunne arbejde i samme omfang som før arbejdsskaden. Ændringerne i de erhvervsmæssige forhold efter arbejdsskaden kunne derfor med overvejende sandsynlighed tilskrives andre forhold end den anerkendte arbejdsskade.

Det fremgik af oplysningerne fra kommunen, at han var tilkendt fleksjob på grund af kognitive gener og en smertetilstand. Disse gener var ikke en følge af arbejdsskaden.

På den baggrund var tilkendelsen af fleksjob derfor med overvejende sandsynlighed begrundet i andre forhold end arbejdsskaden. Der var derfor fortsat ikke et erhvervsevnetab som følge af arbejdsskaden.

Eksempel 8: Beskedne følger efter arbejdsskaden – konkurrerende gener. Tilkendt fleksjob - vurdering efter § 17

Tilskadekomne var i juni 2015 ude for en ulykke. Det varige mén for følgerne efter ulykken i form af konstante smerter under højre forfod, som forværres ved belastning, blev fastsat til mindre end 5 procent.

Tilskadekomne genoptog arbejdet efter skaden, og tabet af erhvervsevne blev fastsat til mindre end 15 procent.

I 2018 blev tilskadekomne tilkendt fleksjob, hvorefter han anmodede om genoptagelse af spørgsmålet om tab af erhvervsevne.

Det fremgik, at tilskadekomne efter arbejdsskaden havde udviklet gener i den højre fod i form af udstrålende smerter til højre underben, føleforstyrrelser, natlige kramper, ændret følesans samt nedsat bevægelighed og smerter i højre ankel. Ankestyrelsen vurderede, at disse gener skyldtes andre forhold end arbejdsskaden. Herudover havde tilskadekomne gener i nakken og venstre skulder efter en arbejdsskade i 2014 samt hovedpine.

Ved tilkendelsen af fleksjob blev der lagt vægt på tilskadekomnes gener i form af hovedpine og kroniske smerter i venstre skulder/arm.

AES vurderede denne konkrete sag efter § 17 og gav afslag på erstatning for tab af erhvervsevne. AES vurderede, at følgerne efter arbejdsskaden ikke kunne begrunde et tab af erhvervsevne, og at der med overvejende sandsynlighed ikke var årsagssammenhæng mellem arbejdsskaden og tilkendelsen af fleksjob.

Ankestyrelsen tiltrådte AES' afgørelse.

4. Indtjeningsevnen uden arbejdsskaden

Erstatning for tab af erhvervsevne fastsættes på grundlag af forskellen mellem indtjeningen før arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet. Indtjeningen før arbejdsskaden udgør det beløb, som tilskadekomne kunne have tjent på afgørelsestidspunktet, hvis arbejdsskaden ikke var indtrådt, jf. § 17 a, stk. 2. Denne vurdering er således ikke kun bagudrettet som ved fastsættelse af årslønnen efter § 24. AES skal foretage en vurdering af tilskadekomnes erhvervsforhold og løn, hvis arbejdsskaden ikke var indtruffet.

Dette kapitel beskriver indtjeningsevnen uden arbejdsskaden, som er det første led i sammenligningen ved fastsættelsen af tab af erhvervsevnen.

Bestemmelsen (§ 17 a, stk. 2) svarer til praksis efter § 17.

Ved den konkrete, individuelle vurdering af indtjeningsevnen uden arbejdsskaden inddrager AES følgende momenter:

- Tilskadekomnes ansættelsesforhold og tilknytning til arbejdsmarkedet inden arbejdsskaden, uddannelse og erhvervs erfaring
- Tilskadekomnes løn inden arbejdsskaden
- Aftale om lønstigning eller ændringer i ansættelsen inden arbejdsskaden opstod
- Om eventuelle lønstigninger er af generel karakter eller vedrører den konkrete stilling/job tilskadekomne bestred inden arbejdsskaden
- Andre konkrete og individuelle forhold i den enkelte sag

Forholdene omkring tilskadekomnes tilknytning til arbejdsmarkedet efter arbejdsskaden, kan også indgå i vurderingen af mulig løn i dag, hvis arbejdsskaden ikke var indtrådt. Det er fx tilfældet, hvis tilskadekomne i en periode efter arbejdsskaden har kunnet opnå en højere indtjening end inden arbejdsskaden.

Udgangspunktet er, at der indhentes alle nødvendige oplysninger om tilskadekomnes mulige indtjening efter skaden, hvis skaden ikke var indtruffet.

AES kan anvende tilskadekomnes indtjening før arbejdsskaden (fastsat efter § 24), til at vurdere den mulige indtjening i dag uden arbejdsskaden.

AES anvender denne metode, når den generelle lønstigning for alle lønmodtagere vurderes at være retvisende for tilskadekomnes mulige lønstigning. Almindelig lønstigning som følge af overenskomst eller advancement som er almindelig i faget, medtages således efter praksis ved opregulering af årslønnen før skaden. AES anvender derfor denne metode medmindre det er overvejende sandsynligt, at tilskadekomne kunne have opnået særlige tillæg eller lønstigning mv. udover den generelle lønstigning.

AES oplyser sagen mht. eventuelle særlige lønstigninger og reguleringer, hvis der er konkrete forhold i sagen, som giver anledning til at tro, at den opregulerede indtjening inden arbejdsskaden ikke er retvisende for den mulige indtjening uden arbejdsskaden. Oplysningerne kan fx. indhentes fra tilskadekomnes fagforbund.

Eksempel 9: Opregulering af indtjening inden skaden (fastsat efter § 24) anvendt til vurdering af mulig indtjening i dag uden arbejdsskaden

AES traf afgørelse om tab af erhvervsevne i 2018.

På skadetidspunktet i 2009 arbejdede tilskadekomne som bager.

AES vurderede, at han i 2018 kunne have tjent omkring 400.000 kroner om året, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

Der blev lagt vægt på, at årslønnen var fastsat til 330.000 kroner i 2009-niveau. Årslønnen var fastsat ud fra indtjeningen som bager. I den konkrete sag var der ikke oplysninger, som gav AES anledning til at oplyse sagen yderligere for at undersøge mulig løn i dag i det tidligere erhverv.

AES opregulerede herefter indtjeningen fra 2009-niveau til 2018-niveau, hvilket afrundet svarede til 400.000 kroner.

Opreguleringen blev beregnet ud fra stigningstaksten i maksimumsårslønnen for 2009 og 2018:

$329.300 \text{ kroner} \times 527.000/434.000 = 399.864 \text{ kroner.}$

Tilskadekomne ville således have kunnet oppebære en indtjening på omkring 400.000 kroner i en fuldtidsstilling, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

Eksempel 10: Indtjening efter skaden opreguleres til fuld tid

Tilskadekomne havde været uddannet som industritekniker i 6 måneder, da han i 2010 kom til skade med ryggen. I 2012 blev hans tab af erhvervsevne skønsmæssigt fastsat til 25 procent. Årslønnen blev samtidig fastsat til 345.000 kroner med udgangspunkt i, hvad en nyuddannet industritekniker kunne tjene.

I 2014 blev tilskadekomne ansat 30 timer om ugen i et job som industritekniker. Han arbejdede i denne stilling frem til 2016, hvor han gik yderligere ned i tid til 20 timer. I 2018 bliver han tilkendt et fastholdelsesfleksjob og hans tab af erhvervsevne skulle nu vurderes efter § 17 a.

AES vurderede, at tilskadekomne uden skaden kunne have arbejdet som industritekniker på fuld tid. Derfor blev det ved vurderingen af, hvilken indtægt tilskadekomne ville have haft uden skaden, lagt til grund, at det var mest retvisende at opregulere indtægten på 20 timer i 2016/2017 til fuld tid. Det svarede til en indtjeningsevne uden skaden på 492.000 kroner.

Eksempel 11: Konkrete oplysninger om mulig løn i dag

Inden arbejdsskaden i 2011 arbejdede tilskadekomne som lærer på fuld tid. Efter arbejdsskaden var han sygemeldt og blev overflyttet til en anden skole. Han fik efterfølgende tildelt en § 56-ordning, og arbejdede på nedsat tid i afklarende virksomhedspraktik. Han blev visiteret til fleksjob i 2015 og blev ansat som lærer i et fleksjob.

AES traf afgørelse om tab af erhvervsevne i 2017.

Tab af erhvervsevne blev fastsat til forskellen mellem den indtjening, han ville have haft, hvis arbejdsskaden ikke var sket, og indtjeningen i fleksjobbet, inklusive tilskuddet fra kommunen.

Årslønnen før arbejdsskaden i 2011 blev fastsat til 410.000 kroner (§ 24). Opreguleret til 2017 svarede det til 461.000 kr.

Inden afgørelsen indsendte tilskadekomne og forbundet oplysninger om, at tilskadekomne ville have haft en lønstigning som var højere end den almindelige lønudvikling for alle lønmodtagere. Inden afgørelse blev der derfor indhentet oplysninger fra den tidligere arbejdsgiver om mulig lønudvikling.

Indtjeningsevnen uden arbejdsskaden blev vurderet til 494.000 kroner om året.

Der blev lagt vægt på oplysninger fra kommunen (arbejdsgiver) om, hvad han ville have tjent i dag på tilsvarende ansættelsesvilkår og med tilsvarende opgaver som i 2011.

Da arbejdsskaden indtraf, modtog tilskadekomne et tillæg for specialundervisning. Arbejdsgiver oplyste, at der ikke længere gives specialundervisningstillæg på den skole, hvor tilskadekomne arbejder nu.

Arbejdsgiver oplyste endvidere, at på tidspunktet for arbejdsskaden var tilskadekomne indstillet til forflyttelse til en anden skole uden specialundervisning, hvilket er almindelig praksis på skoleområdet, når en skole har overtallige lærere forud for et nyt skoleår.

På baggrund af arbejdsgivers oplysninger lagde vi til grund, at tilskadekomne ikke ville være fortsat med at modtage specialundervisningstillægget. Den mulige indtjening uden arbejdsskaden blev derefter fastsat ud fra arbejdsgivers oplysninger om mulig løn i dag (uden specialundervisningstillægget).

Tabet af erhvervsevne efter § 17 a udgjorde forskellen mellem 494.000 kroner og løn i fleksjob (178.000 kr.) og tilskud fra kommunen (153.000 kr.). Lønnedgangen var 32,8 procent. Tabet af erhvervsevne blev fastsat til 35 procent.

4.1.1 Deltid før arbejdsskaden

Indtjeningsevnen skal omregnes fra deltid til fuld tid, hvis tilskadekomnes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde ikke var forringet forud for arbejdsskaden.

AES skal ved fastsættelsen af erhvervsevnetabsprocenten tage udgangspunkt i, at tilskadekomne – uden skaden – kunne arbejde på fuld tid. At tilskadekomne på ulykkestidspunktet ikke udnyttede sin arbejdsevne til udearbejde på fuld tid, er således uden betydning for fastsættelsen af erhvervsevnetabsprocenten. Se eksempel 11 nedenfor og Højesterets dom af 26. november 2019 (U.2020.356).

Hvis tilskadekomne på tidspunktet for skaden var ansat på deltid for at pleje egne interesser, men i øvrigt ville kunne indtræde som fuldtidsansat på arbejdsmarkedet, vil AES anlægge den vurdering, at tilskadekomne havde en fuld erhvervsevne før arbejdsskaden.

Eksempel 12: Højesteretsdom af 16. august 2010. "Deltidsdommen." UfR 2010.2835H (Se også PA 190-10 og PA 165-11)

Højesteret udtalte "Ved fastsættelse af en erhvervsevnetabsprocent efter den dagældende arbejdsskadesikringslovs § 32, stykke 1 og 2 (den gældende lovs § 17, stykke 1 og 2) skal der foretages en bedømmelse af skadelidtes erhvervsmæssige muligheder uden og med skaden. På skadestidspunktet ... arbejdede tilskadekomne som pædagog på deltid (30 timer om ugen). Hendes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde var imidlertid ikke forringet forud for skaden, og der skal derfor ved fastsættelsen af erhvervsevnetabsprocenten tages udgangspunkt i, at hun kunne arbejde på fuld tid. At hun på skadestidspunktet ikke udnyttede sin arbejdsevne til udearbejde på fuld tid, er således uden betydning for fastsættelsen af erhvervsevnetabsprocenten".

Højesteret fandt, at det var ubestridt, at tilskadekomne nu kun kunne arbejde 21,5 timer om ugen. Ved fastsættelse af erhvervsevnetabet skulle de 21,5 timer sættes i forhold til en fuld arbejdstid på 37 timer og Højesteret fastsætte herefter erhvervsevnetabsprocenten til 40 procent.

Eksempel 13: Omregning af indtjening inden skaden (fastsat efter § 24) til vurdering af mulig indtjening i dag uden arbejdsskaden. Deltid før arbejdsskaden

AES traf afgørelse om tab af erhvervsevne i 2018. På skadetidspunktet i 2009 arbejdede tilskadekomne som baker 30 timer ugentligt.

Vi vurderede, at han kunne have tjent omkring 400.000 kroner om året, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

Der blev lagt vægt på, at årslønnen var fastsat til 267.000 kroner i 2009-niveau. Årslønnen var fastsat ud fra indtjening som baker. I den konkrete sag var der ikke oplysninger som gav os anledning til at oplyse sagen yderligere for at undersøge mulig løn i dag i det tidligere erhverv.

Inden arbejdsskaden arbejdede han på deltid. Han havde fuld erhvervsevne før arbejdsskaden. Indtjeningen på deltid på 30 timer om ugen blev omregnet til en fuldtidsstilling på 37 timer. Det svarede afrundet til 329.300 kroner i 2009-niveau (267.000 kroner/30 timer x 37 timer).

AES opregulerede herefter indtjeningen fra 2009-niveau til 2018-niveau, hvilket afrundet svarede til 400.000 kroner.

Opreguleringen blev beregnet ud fra stigningstaksten i maksimumsårlønnen for 2009 og 2018:

$329.300 \text{ kroner} \times 527.000/434.000 = 399.864 \text{ kroner.}$

Tilskadekomne ville således have kunnet oppebære en indtjening på omkring 400.000 kroner i en fuldtidsstilling, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

Eksempel 14: Deltid pga. fritidsinteresse. Fuld erhvervsevne

En skolelærer havde inden arbejdsskaden valgt at arbejde på deltid for at have bedre tid til at dyrke sine private interesser. Ved fastsættelsen af erhvervsevnetabsprocenten tillægges det ikke betydning, hvorfor hun har valgt at arbejde på deltid.

Tabet af erhvervsevne fastsættes med udgangspunkt i mulighed for at tjene penge ved en fuld udnyttelse af tilskadekomnes erhvervsevne som lærer.

Hvis tilskadekomne på tidspunktet for skaden derimod var ansat på deltid på grund af nedsat erhvervsevne, omregner AES ikke indtjeningen fra deltid til fuld tid.

Eksempel 15: Nedsat erhvervsevne før arbejdsskaden. Vurdering af indtjeningsevnen (PA 110-12)

Tilskadekomne kom til skade ved en ulykke juni 2010.

Inden arbejdsskaden arbejdede tilskadekomne 27 timer pr. uge grundet en venstresidig skuldersygdom. Hun tog næsten dagligt smertestillende medicin for at kunne passe det fysiske arbejde i form af rengøring. Ankestyrelsen lagde til grund, at hun i videst muligt omfang havde tilpasset sin erhvervsmæssige situation til de helbredsmæssige gener, så hun med indtagelse af smertestillende medicin var i stand til at arbejde 27 timer om ugen.

Ankestyrelsen vurderede, at den fastsatte tid på 27 timer om ugen var et udtryk for hendes fulde erhvervsevne på skadetidspunktet.

Hun havde forud for arbejdsskaden en relativ lav løn. Årslønnen (§ 24) var fastsat til kr. 200.000, og omregnet til 2011-niveau svarede det til kr. 204.000. Ankestyrelsen anvendte de 204.000 kr. som sammenligningsgrundlag ved vurdering af mulig løn uden arbejdsskaden sammenholdt med mulig løn med arbejdsskaden.

AES praksis for fastsættelse af årsløn (§ 24) ved deltid fremgår af vejledningen om fastsættelse af årsløn. Årslønsvejledningens afsnit om

- hvad som er deltidsansættelse
- omregning fra deltid til fuld tid

gælder også ved vurdering af indtjeningsevnen efter § 17 og § 17, stk. 2.

Se nedenfor under 4.1.4 hvis tilskadekomne var ansat i fleksjob før arbejdsskaden.

4.1.2 Løs tilknytning til arbejdsmarkedet før arbejdsskaden

I principafgørelse 76-13 fastslår Ankestyrelsen, at indtjeningsevnen fastsættes med udgangspunkt i mulig løn på fuld tid, også hvis tilskadekomnes tilknytning til arbejdsmarkedet var løs. Graden af tilknytning til arbejdsmarkedet indgår som et væsentligt moment i vurderingen af mulig løn uden arbejdsskaden.

Det samme fremgår af Højesterets dom 8. marts 2010 (UfR 2010.1537H) hvor Højesteret henviste til dommen gengivet i UfR 2001.2298 H. Retten udtalte, at årslønnen, også i tilfælde, hvor skadelidte er arbejdsløs på skadestidspunktet og modtager arbejdsløshedsdagpenge, som udgangspunkt skal fastsættes til den indtægt, som skadelidte ville have haft, hvis han eller hun havde haft arbejde hele året. I sagen fra 2010 udtalte Højesteret endvidere, at udgangspunktet dog må fraviges, hvis skadelidte ikke har haft fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Indtjeningsevnen uden arbejdsskaden – sammenligningsgrundlaget ved vurdering af tab af erhvervsevne – kan derfor være højere end den fastsatte årsløn efter § 24. Årslønnen (§ 24) fastsættes skønsmæssig med udgangspunkt i den faktiske indtjening på skadestidspunktet, ansættelsens varighed og tilskadekomnes tidligere indtjening og tilknytning til arbejdsmarkedet i årene inden arbejdsskaden.

Årslønnen (§ 24) vil således i disse tilfælde kunne være lavere end den mulige løn, som anvendes ved vurdering af tab af erhvervsevneprocenten (§ 17 og § 17 a, stk. 2). Se for eksempel PM 76-13, sag nr. 2, hvor indtjeningsevnen uden arbejdsskaden blev fastsat til 220.000 - 240.000 kr. på grund af løs tilknytning til arbejdsmarkedet samt arbejde på deltid.

Eksempel 16: Indtjeningsevnen hvis løs tilknytning til arbejdsmarkedet før arbejdsskaden (PA 76-13, sag nr. 2)

Tilskadekomne kom til skade med venstre skulder ved en arbejdsulykke i oktober 2008. Tilskadekomne havde en meget begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet med få deltidsansættelser op til arbejdsskaden. Det var ikke ansættelse af midlertidig karakter. Erstatningen for tab af erhvervsevne skulle beregnes på grundlag af en årsløn på skønsmæssigt 125.000 kroner (§ 24).

Ankestyrelsen lagde til grund, at tilskadekomne havde en fuld erhvervsevne på skadestidspunktet, men var ansat på nedsat tid. Indtjeningsniveauet ved fastsættelse af tab af erhvervsevne skulle derfor vurderes efter en mulig indtjening i arbejde på fuld tid.

Ankestyrelsen lagde til grund, at tilskadekomne havde en meget begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet forinden arbejdsskaden. Ankestyrelsen vurderede, at indtjeningsevne på skadestidspunktet svarede til fuldtids ufaglært arbejde med en årlig indtjening på omkring 220.000 kr. til 240.000 kr.

Ankestyrelsen vurderede, at følgerne af arbejdsskaden havde medført skånebehov overfor skulderbelastende arbejde og var til hinder for, at hun kan fortsætte med rengøringsarbejde samt andet skulderbelastende arbejde i samme omfang som før arbejdsskaden. Hun kunne derfor ikke arbejde på normale vilkår og tjene 220.-240.000 kr. med arbejdsskaden.

Tab af erhvervsevne blev fastsat til 15 procent

Tilskadekomne tilkendes ikke erstatning for tab af erhvervsevne, hvis AES ud fra en individuel og konkret vurdering kan lægge til grund, at tilskadekomne ikke ville have fået indtægtsgivende arbejde, selvom arbejdsskaden ikke var sket. Se PA 78-13.

Eksempel 17: PA 78-13. Ingen tilknytning til arbejdsmarkedet i 20 år forud for arbejdsskaden

Tilskadekomne modtog kontanthjælp og havde ikke haft tilknytning til arbejdsmarkedet i cirka 20 år, da hun kom til skade i virksomhedspraktik. Hendes manglende tilknytning til det ordinære arbejdsmarked i en lang årrække gav grundlag for en prognosemæssig vurdering af, at hun ikke ville være kommet i arbejde selvom arbejdsskaden ikke var sket. Tilskadekomne havde således forud for arbejdsskaden ikke dokumenteret en tilstrækkelig evne og vilje til at opnå et arbejde på det ordinære arbejdsmarked.

Erstatning for tab af erhvervsevne skal kompensere for en eventuel nedsættelse af erhvervsevnen som følge af en arbejdsskade.

Da tilskadekomnes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde allerede var nedsat i betydeligt omfang inden arbejdsskaden, vurderede Ankestyrelsen, at hun ikke ville have fået indtægtsgivende arbejde, selvom arbejdsskaden ikke var sket. Tilskadekomnes evne til at skaffe sig indtægt ved ordinært arbejde var derfor ikke i sig selv blevet forringet som følge af arbejdsskaden. Derfor var der ikke grundlag for at fastsætte en erstatning for tab af erhvervsevne.

4.1.3 Studerende / under uddannelse når skaden indtræder

Ved vurderingen af erhvervsevnetabet skal der tages udgangspunkt i den indtægt, tilskadekomne måtte forventes at have opnået, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

Hvis tilskadekomne er under uddannelse, er udgangspunktet, at indtjeningssevnen fastsættes ud fra mulig erhvervstilknytning og løn, hvis tilskadekomne fuldførte uddannelsen uden arbejdsskaden, jf. § 24, stk. 6.

I vurdering af mulig løn efter endt uddannelse inddrager AES to forhold:

1. Ville tilskadekomne havde fuldført uddannelsen uden arbejdsskaden
2. Hvilken løn ville tilskadekomne kunne have opnået efter endt uddannelse

Vurdering: Ville tilskadekomne havde fuldført uddannelsen uden arbejdsskaden

AES vurderer, om der er en sikker formodning for, at tilskadekomne ville have fuldført uddannelsen eller ikke.

Det forhold, at man blot er optaget eller startet på en uddannelse, medfører ikke at tabet vurderes ud fra den højere indtjeningsmulighed.

I denne vurdering vil særlig følgende momenter være afgørende:

- AES lægger til grund, at tilskadekomne ville have fuldført uddannelsen, medmindre der konkret er forhold i tilskadekomnes historie, der skaber tvivl om, at uddannelsen ville være blevet gennemført (tidligere afbrudte uddannelser, fysiske eller psykiske udfordringer eller andre forhold)
- Er uddannelsen påbegyndt og forløber denne planmæssigt
- Har tilskadekomne bestået tests og eksaminer – hvis disse har været aktuelle
- Har tilskadekomne gennemført et eventuelt praktikforløb, hvor forløbet sandsynliggør, at tilskadekomne vil afslutte uddannelsen

Eksempel 18: Under uddannelse til pædagog

Tilskadekomne kom til skade i en praktik under uddannelse til pædagog. Han pådrog sig svære kroniske rygsmerter. Han måtte opgive uddannelsen til pædagog pga. arbejdsskaden.

Han var 21 år, da han kom til skade. Han havde fuldført 1. år, og ulykken indtraf kort tid før eksamen på 2. år. Han havde fulgt uddannelsen på normal tid. Inden tilskadekomne startede på pædagogseminariet, havde han fuldført 9. klasse og 3-årigt gymnasium.

Tilskadekomnes mulige indtjening uden arbejdsskaden blev vurderet ud fra mulig indtjening som nyudlært pædagog på fuld tid.

Eksempel 19: PA 89-13. Om tab af erhvervsevne ved skift til anden uddannelse eller afsluttet uddannelse forsinkes

”Når en arbejdsskade opstår under uddannelse, og den tilskadekomne herefter må opgive at gennemføre uddannelsen, skal arbejdsskademyndighederne vurdere, om der er grundlag for at fastsætte et erhvervsevnetab.

Arbejdsskademyndighederne skal konkret vurdere, om den tilskadekomne skal stilles som om, uddannelsen ville være blevet gennemført, hvis arbejdsskaden ikke var indtrådt, eller om der foreligger forhold, som betyder, at udgangspunktet vil være et andet.

Anden uddannelse

Når den tilskadekomne på grund af arbejdsskaden overgår til en anden uddannelse, vil der som udgangspunkt ikke være grundlag for at fastsætte et erhvervsevnetab. Dette gælder, uanset hvilke aflønningsformer der er tale om under henholdsvis den tidligere og den nuværende uddannelse, og uanset om der modtages lærlingeløn under den første uddannelse og SU under den anden. Det skyldes, at den enkelte uddannelses aflønningsform ikke er udtryk for den uddannelsessøgendes erhvervsevne.

Afsluttet uddannelse forsinkes

Der kan være tale om et erhvervsevnetab, hvis den første uddannelse, som den tilskadekomne måtte opgive på grund af arbejdsskaden, ville have været afsluttet, før den næste uddannelse afsluttes. Arbejdsskaden medfører da, at uddannelsesperioden forlænges for den tilskadekomne, og der vil være grundlag for at tilkende en midlertidig og løbende erstatning svarende til det tab, som er forårsaget af, at den tilskadekomne endnu ikke kan blive aflønnet som en uddannet person.

Tabet fastsættes da ved at sammenholde, hvad den tilskadekomne kunne have tjent som nyuddannet i den uddannelse, som måtte afbrydes på grund af arbejdsskaden, og hvad det kan forventes, at hun ville kunne tjene på det ordinære arbejdsmarked med hensyntagen til de gener, som arbejdsskaden har medført.

Tabet vil blive fastsat som en midlertidig erstatning, der løber i den periode, hvor tabet gør sig gældende. Altså frem til afslutningen af den uddannelse, som den tilskadekomne er startet på efter arbejdsskaden.

Når den seneste uddannelse bliver afsluttet, kan der blive tale om et varigt tab, når lønnen i det erhverv, som den tilskadekomne måtte skifte til på grund af arbejdsskaden, sammenholdes med den løn, han eller hun ville have haft efter den oprindelige uddannelse.”

Vurdering: Hvilken løn ville tilskadekomne kunne have opnået efter endt uddannelse

Indtjeningsevnen fastsættes med udgangspunkt i tilskadekomnes konkrete forhold.

Indtjeningsevnen fastsættes ud fra den mulige indtjening som færdigudlært, hvis det lægges til grund, at tilskadekomne ville have fuldført uddannelsen.

Hvis AES ikke kan få retvisende oplysninger fra tilskadekomne, arbejdsgiver eller fagforening om lønniveauet, vil oplysningerne fra uddannelsesguiden (www.ug.dk) kunne indgå som et væsentligt moment i en skønsmæssig fastsættelse af indtjeningsevnen uden arbejdsskaden.

På uddannelsesguiden findes information om ordinær uddannelse, voksen- og efteruddannelse samt job og arbejdsmarkedsforhold i Danmark. De indtægter, der oplyses i uddannelsesguidens beskrivelse af job og erhverv, er den gennemsnitlige samlede indtægt per måned for alle nyansatte inden for en faggruppe, der udfører de samme jobfunktioner. Oplysningerne viser ikke den overenskomstmæssige eller aftalte månedsløn, men er en indikator for det typiske lønniveau blandt nyuddannede inden for jobområdet. Oplysningerne er inklusive ATP- og pensionsbidrag.

Eksempel 20: Under uddannelse til håndværker.

Fagforbundet anførte, at der altid foregik en lokal forhandling mellem arbejdsgiver og den ansatte og forbund, således at lønnen blev forhøjet. Forbundet vurderede, at lønnen efter forhandling ville have udgjort cirka 290.000 kr. med arbejdsgivers bidrag til ATP og pension. Det fremgik af lønstatistikker, at den gennemsnitlige årsindtægt for alle håndværkere udgjorde cirka 350.000 kr.

Der blev lagt vægt på, hvilken løn tilskadekomne kunne have opnået efter minimallønsoverenskomsten og den efterfølgende lokale forhandling med den konkrete arbejdsgiver. Der blev taget udgangspunkt i lønstatistikker fra sikredes forbund og Dansk Arbejdsgiverforening.

Hvis vurderingen sker flere år efter, at tilskadekomne ville have afsluttet uddannelsen, kan der tages højde for, at tilskadekomne i dag kunne have

arbejdet som udlært med erfaring. Der skal være sikker dokumentation for denne løn.

Eksempel 21: Arbejdsskade under uddannelse til tømrer. Afgørelse om tab af erhvervsevne på tidspunkt hvor tilskadekomne ville haft flere års erfaring som tømrer

Tilskadekomne var under uddannelse til tømrer. Han afbrød sin uddannelse på grund af arbejdsskaden, da der var 6 måneder tilbage. Da arbejdsskaden indtraf, var han ansat som lærling hos en arbejdsgiver. Arbejdsgiver oplyste, at de ville have ansat ham, hvis arbejdsskaden ikke var indtruffet.

Efter arbejdsskaden skiftede han uddannelse og blev uddannet til pædagog.

Da AES skulle træffe den endelige afgørelse om tab af erhvervsevne, var der gået 5 år fra ulykken. På afgørelsestidspunktet kunne tilskadekomne have arbejdet fire år som tømrer, hvis arbejdsskaden ikke var indtruffet.

Der var en årlig lønforskel på 35.000 kroner på startløn og lønnen som en mere erfaren tømrer.

Den højere løn blev lagt til grund, fordi der var sikker dokumentation for denne løn ved udtalelse fra tidligere arbejdsgiver og overenskomst.

AES kan i nogle tilfælde anvende normalårslønnen til fastsættelse af indtjeningsevnen, hvis arbejdsskaden ikke var sket. Se vejledning om årsløn, kapitel 1.6.

4.1.4. Fastsættelse af indtjeningsevnen efter § 17 a, stk. 2 - hvis tilskadekomne var visiteret til fleksjob inden arbejdsskaden

Indtjeningen før arbejdsskaden udgør det beløb, som tilskadekomne kunne have tjent på afgørelsestidspunktet, hvis arbejdsskaden ikke var indtrådt, jf. § 17 a, stk. 2.

AES fastsætter den mulige indtjening uden arbejdsskaden med grundlag i den mulige indtjening i et konkret fleksjob uden arbejdsskaden.

Den mulige indtjening uden arbejdsskaden tager derfor udgangspunkt i lønnen + fleksløntilskuddet i det konkrete fleksjob inden arbejdsskaden, hvis løn- og ansættelsesvilkår var retvisende for den mulige løn ved ansættelse på fleksjobs-vilkår før arbejdsskaden.

Ankestyrelsens principafgørelse PA 148-10 beskriver praksis før lovændringen fra 1. januar 2013 (førtidspension- og fleksjobreform). Erstatningen for tab af erhvervsevne, for en tilskadekomne der kom til skade i et fleksjob, og efterfølgende kom på ledighedsydelse, skulle fastsættes på grundlag af forskellen mellem, hvad tilskadekomne ville kunne tjene i fleksjobbet, (inklusive det kommunale tilskud), hvis skaden ikke var sket, og ledighedsydelsen.

AES anvender de samme principper også for ulykker indtruffet/erhvervs sygdomme anmeldt efter 1. januar 2013. (Se kapitel 2 om lovændringen i 2013).

Ovenstående metode, hvor lønnen og fleksløntilskuddet indgår i vurderingen af indtjeningsevnen efter skaden, anvendes kun ved fastsættelse af indtjeningsevnen efter § 17 a, stk. 2. Ved vurdering af indtjeningsevnen uden skaden efter § 17 anvendes de almindelige principper. Ved vurderingen efter § 17 vil indtjeningsevnen uden arbejdsskaden oftest være den samme som årslønnen fastsat efter principperne i PM 03-07.

Eksempel 22: Ansat i fleksjob på tidspunkt for skaden. Overgået til andet fleksjob på grund af skaden

Tilskadekomne blev ansat i fleksjob i 2014 og var den 21. juni 2018 ude for en arbejdsskade. På grund af følgerne efter arbejdsskaden skiftede tilskadekomne til et andet fleksjob.

Ved vurderingen af tilskadekomnes mulige løn uden arbejdsskaden, tog AES udgangspunkt i den faktiske indtjening før arbejdsskaden.

Løn uden arbejdsskaden:

Lønnen i fleksjobbet før arbejdsskaden udgjorde 100.000 kr. og fleksløntilskuddet udgjorde 180.000 kr., svarende til i alt 280.000 kr.

Løn med arbejdsskaden:

Lønnen i det nye fleksjob udgjorde 80.000 kr. og fleksløntilskuddet udgjorde 195.000 kr., svarende til i alt 275.000 kr.

Tilskadekomne havde derfor ikke et løntab på 15 procent eller mere som følge af arbejdsskaden.

Eksempel 23: Modtog ledighedsydelse før arbejdsskaden og var i virksomhedspraktik med henblik på ansættelse i fleksjob. Mulige indtjening uden arbejdsskaden blev fastsat ud fra mulig indtjening i et konkret fleksjob

Tilskadekomne faldt den 7. februar 2013 ned på et betongulv. Han pådrog sig en betydelig arbejdsskade. Han fik udbetalt en mængdørgørelse på i alt 27 procent for psykiske gener, smerter fra brystvæg og brystryggen og gener i venstre knæ.

Ulykken indtraf den første dag, hvor han var i virksomhedspraktik som servicechef på en maskinfabrik. Han modtog ikke løn, men ledighedsydelse, idet kommunen den 7. november 2012 havde fundet ham berettiget til fleksjob.

Årsagen til fleksjobbevillingen var psykiske symptomer med angst og depression, konstant følelse af træthed, samt nedsat hjertekapacitet på baggrund af en blodprop. Tilskadekomne havde inden arbejdsskaden behov for strukturerede arbejdsopgaver og nedsat arbejdstid til cirka 18 timer om ugen. Den effektive arbejdstid var cirka 12-13 timer om ugen.

Efter arbejdsskaden var tilskadekomne sygemeldt i mere end 1 år. Han vendte tilbage i virksomhedspraktikken i september 2014, hvor han arbejdede 4 timer om ugen. Dette blev senere øget til 6 timer om ugen.

Da AES traf afgørelse, modtog tilskadekomne fortsat ledighedsydelse.

AES lagde til grund, at tilskadekomne uden arbejdsskaden ville have arbejdet i et konkret fleksjob.

Tilskadekomnes mulige indtjening uden arbejdsskaden blev fastsat ud fra mulig indtjening i et konkret fleksjob uden arbejdsskaden (mulig løn uden arbejdsskaden og fleksløntilskud). AES lagde vægt på, at han inden arbejdsskaden var i virksomhedspraktik som servicechef, og at han kunne arbejde ca. 18 timer om ugen med ca. 70-80 procent effektivitet. Uden arbejdsskaden kunne han have udført arbejde hvor timelønnen var lidt højere end almindelig ufaglært aflønning. Mulig løn ved arbejde blev skønnet til ca. 9.000 kroner/måned plus ca. 15.000 kroner i muligt fleksløntilskud. Mulig månedsløn uden arbejdsskaden var derfor 24.000 kroner, svarende til en årlig indtjeningsevne uden skaden til 288.000 kroner.

Tabet af erhvervsevne blev fastsat ud fra forskellen mellem 288.000 kroner og den aktuelle årlige indtjening på ledighedsydelse.

Årslønnen (§ 24) blev fastsat til 108.000 kroner efter et skøn ud fra, hvad tilskadekomne ville eller burde kunne tjene på normale vilkår uden tilskud forud for arbejdsskaden, jf. PA 03-07. AES lagde vægt på, at mulig løn ved arbejde i fleksjob på 9.000 kroner var retvisende for, hvad tilskadekomne kunne tjene på normale vilkår uden tilskud forud for arbejdsskaden.

4.1.5. Mistede avancementsmuligheder

Mistede fremtidige muligheder for advancement eller andre hypotetiske fremtidige erhvervsmuligheder, som tilskadekomne måtte miste som følge af arbejdsskaden, indgår som udgangspunkt ikke ved vurderingen af den mulige løn uden arbejdsskaden. Disse fremtidige indtægtsmuligheder er så usikre, at der ikke vil være sandsynliggjort et konkret tab.

Eksempel 24: PA 10-88. Læge, ikke dokumentation for en højere indtægt

En læge, der pådrog sig eksem og som følge heraf måtte opgive at uddanne sig til speciallæge i kirurgi, fandtes ikke berettiget til erhvervsevnetabserstatning.

Der blev lagt vægt på, at han endnu ikke havde opnået den for speciallægeuddannelsen obligatoriske kirurgiske slutstilling, og at han manglede 52 måneders ansættelse på forskellige kirurgiske afdelinger for at opnå speciallægeanerkendelse, hvorfor der ikke var tale om erhvervsskift.

Ankestyrelsen lagde endvidere særlig vægt på, at yngre læger i alle specialer fik samme løn, hvorfor indtjeningsevnen ikke var påvirket.

Eksempel 25: Ikke sandsynliggjort at afdelingslæge ville have være ansat som overlæge uden arbejdsskaden

Tilskadekomne var ansat som afdelingslæge, da arbejdsskaden indtraf. Advokat gjorde gældende, at tilskadekomne var berettiget til at få erstatning for tab af erhvervsevne vurderet efter mulig løn som overlæge.

Advokaten henviste til, at tilskadekomne på grund af følgerne af arbejdsskaden ikke kunne tiltræde en højere lønnet stilling som overlæge.

AES fandt ikke, at han på dette grundlag var berettiget til erstatning for tab af erhvervsevne. Der blev lagt vægt på, at det ikke var dokumenteret, at der var tale om et sikkert advancement. I den vurdering indgik oplysningerne fra arbejdsgiver om, at sygehuset op slog en stilling som overlæge, fordi han havde givet udtryk for at søge en sådan stilling, der medførte vagtforpligtelse. Efter forløbet blev det lagt til grund, at stillingen blev opslået efter arbejdsskaden i 2015. Arbejdsgiver havde desuden oplyst, at tilskadekomne var til ansættelsessamtale i 2016, og at han blev tilbudt stillingen som overlæge under forudsætning af, at han blev bedømt lægefagligt kvalificeret. Da stillingen imidlertid indbefattede vagter, valgte han at trække sin ansøgning, og der blev derfor ikke foretaget en lægefaglig bedømmelse.

Der forelå således ikke en endelig aftale om ansættelse som overlæge, idet der skulle foretages en lægefaglig bedømmelse. Der var ikke tale om en formalitet. Tab af erhvervsevne blev derfor vurderet ud fra mulig løn som afdelingslæge.

Se også Højesterets dom 16. august 2010, UfR 2010.2835H (deltidsdommen). Der var ikke før skadestidspunktet indgået aftale om eller på anden måde godtgjort, at tilskadekomne skulle tiltræde stillingen som stedfortræder for lederen af dagplejen.

5. Indtjeningsevnen med arbejdsskaden og lønberegningen

§ 17 a er en særlig beregningsregel for fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne til personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob. § 17 a fraviger bestemmelsen i § 17, stk. 2, hvorefter tab af erhvervsevne fastsættes på baggrund af et skøn.

5.1 Beregning af indtjening når tilskadekomne modtager ledighedsydelse

Tilskadekomne modtager ledighedsydelse inden eller mellem ansættelser i et konkret fleksjob.

AES anvender ledighedsydelsen før skat og det samlede bidrag til ATP ved beregning af tab erhvervsevne efter § 17 a.

AES anvender det beløb, som bliver indberettet til elndkomstregistret.

Ledighedsydelsen kan nedsættes, hvis tilskadekomne modtager udbetaling fra arbejdsgiverfinansieret pensionsordning eller lignende udbetalinger. I disse tilfælde anvender AES bruttoledighedsydelsen (PA 18-15). Se bekendtgørelse om

beregning af og fradrag i ledighedsydelsen samt varsling af ferie med ledighedsydelse.

Eksempel 26: Lønberegning på ledighedsydelse

AES vurderede, at tilskadekomne kunne have tjent omkring 400.000 kroner om året, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

Tilskadekomnes ledighedsydelse inklusive bidrag til ATP var månedligt 16.583 kr., hvilket svarede til en årlig indtjening på 198.996 kroner. AES lagde vægt på oplysninger fra eIndkomstregisteret om ledighedsydelse og indberettet bidrag til ATP for januar 2019.

Tilskadekomnes lønnedgang var 400.000 kr. – 198.996 kr. = 201.004 kr.

Lønforskellen svarede til en procentvis lønnedgang på 50 procent: $201.004 \text{ kr.} / 400.000 \text{ kr.} \times 100 \% = 50 \text{ procent}$.

Tilskadekomnes tab af erhvervsevne var 50 procent.

Eksempel 27: Tilskadekomne modtager ledighedsydelse som er nedsat pga. pensionsudbetaling, bruttoledighedsydelse (PA 18-15)

For tilskadekomne, der modtager ledighedsydelse, fastsættes et midlertidigt erhvervsevnetab på baggrund af forskellen mellem ledighedsydelsen og den indtægt, man ville have haft, hvis arbejdsskaden ikke var indtruffet.

Det er ledighedsydelsen før eventuelle fradrag, der skal anvendes som aktuel indtægt efter arbejdsskadesikringslovens § 17a, stk. 1.

Ankestyrelsen har ved denne vurdering lagt vægt på almindelige erstatningsretlige principper, og at ydelser efter anden lovgivning generelt ikke har betydning for vurderingen efter arbejdsskadesikringsloven.

Det betyder, at det altid er brutto-ledighedsydelsen, der skal anvendes ved fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne efter arbejdsskadesikringslovens § 17 a, stk. 1.

5.2 Beregning af indtjening når tilskadekomne arbejder i et fleksjob

Indtjeningsevnen i fleksjobbet er defineret i § 17 a, stk. 3, og udgør summen af lønnen fra arbejdsgiveren og tilskuddet fra kommunen.

Tilskadekomne modtager løn for det antal timer, han arbejder i fleksjobbet. Arbejdsgiver udbetaler løn og indbetaler eventuelt også bidrag til ATP og arbejdsgiverfinansieret pensionsordning.

Herudover modtager tilskadekomne et fleksløntilskud som udbetales af kommunen. I beregningen indgår fleksløntilskuddet fra kommunen, ATP-bidrag og obligatorisk pensionsordning

Disse regler, som blev indført ved fleks- og førtidspensionsreformen, anvendes hvis tilskadekomne *ansættes* i et fleksjob efter 1. januar 2013. Dette gælder også,

selvom tilskadekomne var bevilget fleksjob før 1. januar 2013. Se Ankestyrelsens principafgørelse PA 48-15, sag 1..

Tilskadekomne modtager fuld løn fra arbejdsgiver for 37 timer, hvis ansættelsen i fleksjob er sket før 1. januar 2013.

Har tilskadekomne et bijob eller andet lønnet erhverv, fx som kommunalbestyrelsesmedlem, ved siden af fleksjobbet, skal indtjeningen fra dette tillægges indtjeningen i fleksjobbet.

Hvis tilskadekomne ved siden af fleksjobbet er selvstændig, skal indtægten fra selvstændig virksomhed tillægges den øvrige indtjening i fleksjobbet. Hvis tilskadekomne har underskud som selvstændig erhvervsdrivende skal dette underskud ikke indgå i fastsættelsen af tab af erhvervsevne, da dette ville medføre overkompensation. Det er uden betydning, om indtjeningen ved arbejde kommer fra en af tilskadekomne oprettet virksomhed. Dette følger af PA 17-19.

Eksempel 28: Lønnedgangsberegning ved ansættelse i fleksjob

AES traf afgørelse om tab af erhvervsevne i 2016.

Tilskadekomne havde som følge af arbejdsskaden et midlertidigt tab af erhvervsevne på 50 procent, mens han arbejdede i fleksjob.

AES vurderede, at han ville have kunnet tjent omkring 486.000 kroner om året, hvis arbejdsskaden ikke var sket.

AES tog udgangspunkt i årslønnen (§ 24) og opregulerede til 2016-niveau. Opreguleringen skete ved at gange indtægten før skaden med maksimumsårslønnen for indtjeningsåret divideret med maksimumsårslønnen for skadeåret – som var udtryk for den almindelige lønudvikling. Årslønnen på 404.000 kroner i skadeåret 2008 ganges med brøken $505.000/419.000$ (maksimumsårslønnen i 2016 og i 2008, hvor han kom til skade). Uden arbejdsskaden kunne tilskadekomne nu have tjent omkring 486.000 kroner.

Ved beregning af den aktuelle indtjening i fleksjobbet tog AES udgangspunkt i e-Indkomst oplysningerne fra perioden 1. januar 2016 til 31. december 2016.

Den årlige indtjening i fleksjobbet inklusive tilskuddet fra kommunen:

Løn fra arbejdsgiver: A-indkomst: 44.460 kroner.

Tilskadekomne var i den konkrete ansættelse ikke omfattet af indbetaling til ATP eller arbejdsgiver finansieret pensionsordning

Fleksløntilskud + ATP-bidrag + obligatorisk pensionsordning udgjorde: 204.429 kroner.

Den samlede indtjening i fleksjobbet var herefter 248.889 kroner.

Lønnedgangen: $486.000 \text{ kroner} - 248.889 \text{ kroner} = 237.111 \text{ kr.}$

Lønforskellen svarede til en procentvis lønnedgang på 48,7 procent.

AES afrundede procenten til nærmeste tal, deleligt med 5. Det samlede tab af erhvervsevne blev fastsat til 50 procent.

Se afsnit 6.5 om beregning af lønnedgangen, hvis tilskadekomne har været

sygemeldt mv. i den periode som det aktuelle tab af erhvervsevne vurderes på grundlag af.

5.3 AES anvender § 17 a uafhængig af den kommunale ydelse tilskadekomne modtager efter visitation til fleksjob

I nogle tilfælde har kommunen, trods visitation til fleksjob, mulighed for at tilkende en anden social ydelse til forsørgelse, fx sygedagpenge eller kontanthjælp (tidligere "særlig ydelse").

Disse ydelser indgår også i lønnedgangsberegningen efter § 17 a.

AES' praksis er resultat af en fortolkning af Østre Landsrets dom af 14. april 2015 (UfR 2016.310Ø)

Eksempel 29: Østre Landsrets dom af 14. april 2015

Retten lægger vægt på, at det fremgår af forarbejderne, at formålet med bestemmelsen i arbejdsskadesikringslovens § 17 a var at indføre en særlig regel om fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne til personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob. Retten lægger til grund, at forarbejderne bygger således på en almindelig forudsætning om, at alle, der er visiteret til fleksjob, modtager ledighedsydelse i perioden, indtil de faktisk får et fleksjob, selvom dette først blev retsstillingen den 1. januar 2013.

Retten lægger endvidere til grund, at der ikke i forarbejderne til arbejdsskadesikringslovens § 17 a er angivet, at bestemmelsen ikke skulle gælde for alle personer, der er visiteret til fleksjob.

Der er endvidere ikke holdepunkter for at antage, at det har været hensigten, at midlertidige afgørelser om erstatning for erhvervsevnetab i forhold til personer visiteret til fleksjob i nogle tilfælde skal træffes efter hovedreglen i arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 3, og i andre tilfælde efter undtagelsesreglen i § 17 a, stk. 3 (nu stk. 4), selvom den endelige afgørelse i alle tilfælde, hvor pågældende faktisk får et fleksjob, skal træffes efter undtagelsesreglen i § 17 a, stk. 1.

Dommen er også beskrevet i Ankestyrelsens principafgørelse PA 44-15.

Beregning af erstatningen i disse tilfælde er nærmere beskrevet nedenfor i afsnit 7 om opgørelse af erstatning for perioden før afgørelsen (periodisering).

5.4 Fastsættelse af tabet efter § 17a, når tilskadekomne er overgået til barsel

Når tilskadekomne er tilkendt erstatning for tab af erhvervsevne og efterfølgende overgår til barselsdagpenge, er der ikke grundlag for at standse udbetalingen af erstatning for tab af erhvervsevne.

Dette følger af principafgørelse [U-4-04](#), der omhandler §17, og som blandt andet henviser til bekendtgørelse af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Denne vurderes at finde tilsvarende anvendelse på midlertidige erstatninger tilkendt efter §17 a.

Hvis der inden overgangen til barseldagpenge er dokumenteret et tab af erhvervsevne som følge af arbejdsskaden på baggrund af §17 a, er tilskadekomne derfor fortsat berettiget til erstatning efter overgangen til barseldagpenge.

Fastsættelsen af størrelsen af tabet af erhvervsevne efter overgang til barseldagpenge skal fortsat ske efter §17 a.

Det betyder, at der skal foretages en ny lønnedgangsberegning efter § 17 a efter overgang til barseldagpenge. Lønnedgangen udgør forskellen mellem, hvad tilskadekomne kunne have tjent uden arbejdsskaden og den aktuelle indkomst – fx barseldagpenge.

Hvis lønnedgangen efter denne beregning er højere end lønnedgangen før overgangen til barseldagpenge, er tilskadekomne berettiget til yderligere erstatning. Hvis lønnedgangen efter denne beregning derimod er lavere, skal erstatningen nedsættes.

5.5 Ingen tabsbegrænsningspligt

Lønberegningen efter § 17 a skal ske med grundlag i den faktiske lønnedgang, selv om ledighedsydelsen eller løn og kommunalt tilskud ikke er udtryk for tilskadekomnes reelle evne til at tjene penge i arbejde med arbejdsskaden.

Ved beregningen af tilskadekomnes tab af erhvervsevne skal der derfor lægges vægt på den løn, som tilskadekomne har i fleksjobbet, og ikke timetallet i fleksjobbet. Dette gælder uanset, at arbejdsprøvning inden visitation til fleksjob har vist, at tilskadekomne var i stand til at arbejde flere timer end fleksjobaftalen lyder på.

Se Ankestyrelsens principafgørelse PA 87-15. Praksis er tiltrådt blandt andet ved Østre Landsrets dom 3. december 2021 (U.2022.541).

6. Opgørelse af tab af erhvervsevne efter § 17 a forud for AES' afgørelse

Den lønnedgang og det tab, der er påvist på tidspunktet for AES' afgørelse, har i langt de fleste tilfælde også været til stede i en periode før afgørelsen. Erstatningen for tab af erhvervsevne skal derfor (også) tilkendes for denne forudgående periode. Erstatningen kan kun tilkendes tilbage til det tidspunkt, hvor tilskadekomne overgik til det nuværende indtægtsgrundlag (ex. nyt fleksjob).

Der sker en beregning af hver enkelt periode før afgørelsen, hvis tilskadekomne overgår fra ét indtægtsgrundlag til et andet, fx fra ledighedsydelse til løn og tilskud i fleksjob og tilbage til ledighedsydelse igen.

AES skal også foretage beregninger for flere perioder i én fleksjobansættelse (forud for afgørelsen), hvis tilskadekomnes ansættelsesvilkår i ét fleksjob er ændret. Det kan fx være tilfælde hvis der har været

- ændringer i arbejdstid/løn eller
- længere periode i fleksjobansættelsen hvor tilskadekomne modtager ledighedsydelse/sygedagpenge.

I disse tilfælde vil én beregning på hele ansættelsesperioden (før afgørelsen) ikke være retvisende for det faktiske tab i perioden.

Det afgørende er, at beregningen er retvisende for det faktiske tab i perioden før afgørelsen.

Eksempel 30: Perioder på ledighedsydelse og perioder i fleksjob. (PA 87-17)

Tilskadekomne blev i maj 2014 visiteret til fleksjob på grund af følgerne af arbejdsskaden.

1. Fra den 15. maj 2014 til 9. marts 2015 modtog tilskadekomne ledighedsydelse.

2. Fra den 10. marts 2015 til 31. december 2015 var tilskadekomne ansat i fleksjob.

3. Fra den 1. januar 2016 til 29. februar 2016 modtog tilskadekomnes ledighedsydelse.

4. Fra den 1. marts 2016 og frem var tilskadekomne ansat i fleksjob.

I den konkrete sag havde AES foretaget en gennemsnitsberegning på baggrund af en samlet periode på knap 1½ år (maj 2014 til februar 2016). I perioden havde tilskadekomne skiftet indtægtsgrundlag tre gange.

Tilskadekomne havde i perioden modtaget ledighedsydelse, løn/tilskud i fleksjob og ledighedsydelse igen. AES havde beregnet tabet til 45 procent.

Gennemsnitsberegningen var ikke retvisende for det faktiske tab, da tilskadekomne i perioderne på ledighedsydelse havde et højere tab, som den konkrete gennemsnitsberegning ikke tog højde for. Ankestyrelsens beregning af de enkelte indtægtsperioder for sig viste, at tilskadekomne havde ret til 55 procent i perioderne på ledighedsydelse og 45 procent i perioden i fleksjob. Ankestyrelsen anførte, at det afgørende er, at beregningen er retvisende for det faktiske tab i perioden før afgørelsen. Ankestyrelsen beregnede derfor tabet for hver periode for sig (4 perioder).

AES skal også vurdere, om det ændrede indtægtsgrundlag (før afgørelsen) skyldes arbejdsskaden eller andre forhold. AES skal tage stilling til, om der skal ske nedsættelse af erstatningen, hvis ændringen i indtægtsgrundlag fx skyldes konkurrerende sygdom. Se kapitel 12.

6.1 Aktuelt tab udstrækkes tilbage i tid til det tidspunkt, hvor tilskadekomne overgik til det nuværende indtægtsgrundlag

AES beregner erstatning efter § 17 a som forskellen mellem indtjeningen før arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet.

Den aktuelle lønnedgang efter § 17 a er også påvist for perioden før afgørelsen, dog kun tilbage til det tidspunkt hvor tilskadekomne overgik til det aktuelle indtægtsgrundlag.

Eksempel 31: Tilskadekomne overgik til ledighedsydelse 6 måneder før afgørelsen

Tilskadekomne blev visiteret til fleksjob i 2017, og arbejdede i et fleksjob frem til 1. juli 2018.

AES traf i 2017 første afgørelse om tab af erhvervsevne efter § 17 a. Afgørelsen var midlertidig og med revision. Erstatningen blev fastsat ud fra forskellen mellem mulig løn uden arbejdsskaden og løn i fleksjob og det kommunale tilskud.

Da AES traf afgørelse igen i januar 2019, modtog tilskadekomne ledighedsydelse. AES forhøjede erstatningen til 55 procent.

AES tilkendte erstatningen (forhøjelsen) tilbage til den 1. juli 2018 hvor tilskadekomne overgik til det aktuelle indtægtsgrundlag (ledighedsydelse).

6.2 Tilskadekomne har modtaget anden ydelse end ledighedsydelse, løn eller fleksløntilskud før afgørelsen

AES vil beregne hver periode for sig, hvis tilskadekomne i en længere periode før afgørelsen modtager en anden ydelse end ledighedsydelse eller løn/fleksløntilskud. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis tilskadekomne overgår fra ledighedsydelse til sygedagpenge eller kontanthjælp, og tilskadekomne stadig er visiteret til fleksjob. En gennemsnitsberegning af perioden før afgørelsen vil ikke være retvisende for det faktiske tab.

Eksempel 32: Ledighedsydelse – sygedagpenge – ledighedsydelse

Tilskadekomne blev i januar 2016 visiteret til fleksjob på grund af følgerne af arbejdsskaden.

Fra den 15. januar 2016 til den 31. juli 2016, modtog tilskadekomne ledighedsydelse.

Fra den 1. august 2016 til 31. december 2016 modtog tilskadekomne sygedagpenge pga. arbejdsskaden, men var stadig visiteret til fleksjob.

Fra den 1. januar 2017 og frem, modtog tilskadekomne igen ledighedsydelse.

AES traf den 15. december 2017 følgende afgørelse:

Det aktuelle tab af erhvervsevne beregnes ud fra indtjeningen på ledighedsydelse. Tabet er 45 procent som tilkendes fra 1. januar 2017.

Tabet i perioden 1. august 2016 til 31. december 2016 beregnes ud fra indtjeningen på sygedagpenge. Tabet i denne periode var 55 procent.

Tabet i perioden 15. januar 2016 til 31. juli 2016 fastsættes ud fra indtjeningen på ledighedsydelse. Tabet i denne periode var 45 procent.

6.3 Svingende timetal i fleksjob (§ 17 a) før afgørelsen

AES vil som udgangspunkt beregne perioden i fleksjob før afgørelse under ét, også i de tilfælde hvor tilskadekomne har svingende timetal i fleksjobbet.

Beregningen sker med udgangspunkt i den samlede lønindkomst og det samlede fleksløntilskud i den aktuelle periode.

Perioder med andet indtægtsgrundlag forud for dette fleksjob, beregnes hver for sig.

Eksempel 33: I fleksjob med svingende timetal og svingende løn

Tilskadekomne blev 1. februar 2016 visiteret til fleksjob på grund af følgerne af arbejdsskaden.

Tilskadekomne blev med det samme ansat i et konkret fleksjob.

Tilskadekomne arbejdede i en butik og havde skiftende vagter og timetal.

Nogle uger arbejdede tilskadekomne 10 timer, andre uger 12 timer inklusive weekendvagter, hvor lønnen var højere end i hverdagene. Fleksjobtilskuddet var også svingende måned til måned, som konsekvens af den svingende løn.

AES traf den 1. december 2016 midlertidig afgørelse om tab af erhvervsevne. Den aktuelle lønnedgang blev beregnet ud fra indtjeningen februar til november 2016. Lønnedgangen var 45 procent.

Den 20. november 2017 traf AES en midlertidig afgørelse om det aktuelle tab af erhvervsevne. Tilskadekomne arbejdede i samme fleksjob, og stadig med meget svingende timetal fra måned til måned. Den aktuelle lønnedgang blev beregnet ud fra indtjeningen december 2016 til og med oktober 2017.

Lønnedgangen var nu 53 procent som blev afrundet til 55 procent.

Erstatningen blev tilkendt med virkning fra den 2. december 2016.

6.4 Ændrede ansættelsesvilkår i samme fleksjob (§ 17 a) før afgørelsen

Det kan være nødvendigt med flere beregninger for flere perioder før afgørelsen i de situationer, hvor tilskadekomnes ansættelsesvilkår (i samme fleksjob) ændres.

I vurderingen af, om der skal foretages en særskilt beregning, vil AES bl.a. lægge vægt på, om der er indgået ny aftale om arbejdstider, løn mv. Det afgørende er, at AES foretager en retvisende beregning af indtjeningen før afgørelsen.

Eksempel 34: Fleksjob, ændret timetal før afgørelsen

Tilskadekomne blev den 1. december 2016 visiteret til fleksjob på grund af følgerne af arbejdsskaden.

Tilskadekomne blev med det samme ansat i et konkret fleksjob. Tilskadekomne arbejdede på et lager og havde skiftende vagter og timetal. Arbejdstiden var oplyst til 12-15 timer om ugen.

Pr. 1. august 2017 blev timetallet imidlertid yderligere nedsat pga. arbejdsskadens følger. Tilskadekomne arbejdede nu 4-6 timer/ugen.

Den 1. december 2017 traf AES afgørelse om det aktuelle tab af erhvervsevne.

Tilskadekomne arbejdede i samme fleksjob, og stadig med meget svingende timetal måned for måned.

AES traf følgende afgørelse:

Det aktuelle tab af erhvervsevne beregnes ud fra den aktuelle løn i fleksjobbet. Tabet var 55 procent. Lønnedgangen blev beregnet ud fra indtjeningen august-november 2017. Erstatningen blev tilkendt fra den 1. august 2017, hvor det aktuelle indtægtsgrundlag var ændret fra (nye arbejdstider).

Tabet i perioden 1. december 2016 til 31. juli 2017 blev fastsat ud fra indtjeningen i fleksjobbet. Lønnedgangen blev beregnet ud fra indtjeningen december 2016 til juli 2017. Tabet i denne periode var 45 procent.

6.5 I fleksjob med kortere eller længere sygdomsperiode mv. (§ 17 a) før afgørelsen

AES vil som udgangspunkt beregne perioden før afgørelse under ét, hvis tilskadekomne har kortere perioder med sygdom eller andet fravær med andet indkomstgrundlag i fleksjobbet.

Det afgørende er, at beregningen er retvisende for det faktiske tab i perioden før afgørelsen. AES vil fx foretage én beregning hvis den samlede periode er lang, og kun indeholder få korte fraværperioder.

I disse tilfælde vil AES også overveje, om indtjeningen før afgørelsen er retvisende for skønnet over det aktuelle tab/den fremtidige indtjening i fleksjobbet.

Indtjeningen før afgørelsen er ikke retvisende for det aktuelle tab, hvis tilskadekomne har haft mange kortvarige, ikke tilbagevendende perioder på sygedagpenge. Perioden før afgørelsen – som indeholder perioder med mange korte sygeperioder uden løn – er ikke nødvendigvis dækkende for det forventede fremtidige tab – med mindre AES kan lægge til grund, at der er tale om fravær som også må forventes fremadrettet.

Eksempel 35: Fleksjob med korte sygdomsperioder mv.

Tilskadekomne blev i januar 2017 visiteret til fleksjob på grund af følgerne af arbejdsskaden.

Fra den 15. januar 2017 til den 31. januar 2017, modtog tilskadekomne ledighedsydelse.

Fra den 1. februar 2017 og frem, var tilskadekomne ansat i et konkret fleksjob.

Tilskadekomne var sygemeldt 1. til 7. marts 2017 og igen 1. maj til 5. maj 2017. I disse to perioder modtog tilskadekomne ikke løn, men sygedagpenge fra kommunen.

Fra den 1. juni til 5. juni modtog tilskadekomne kun fleksløntilskud (ikke løn), fordi virksomheden var midlertidig lukket pga. ombygning.

Tilskadekomnes indtægtsgrundlag ændrede sig 8 gange i perioden 15. januar 2017 til 5. juni 2017 (ledighedsydelse-arbejde-sygedagpenge-arbejde-sygedagpenge-arbejde- fleksløntilskud alene-arbejde).

De kortvarige perioder på sygedagpenge/fleksløntilskud blev ikke beregnet hver for sig, men indgik i én samlet beregning fra 1. februar 2017 og frem. Der var tale om kortvarige perioder, og beregningen af erstatningen før afgørelsen var derfor retvisende, også selv om de korte perioder indgik i beregningen. Tabet i denne periode var 25 procent.

I den konkrete sag var det ikke nødvendigt med en kontrolberegning af det aktuelle tab af erhvervsevne. Der var samlet set tale om få sygedage/dage over en periode på ca. 10 måneder. Lønnedgangen i perioden februar 2017-december 2017 var derfor retvisende for det aktuelle og fremadrettet tab af erhvervsevne.

AES traf den 15. december 2017 følgende afgørelse:

Det aktuelle tab af erhvervsevne beregnes ud fra indtjeningen i fleksjobbet. Erstatningen på 25 procent tilkendes fra den 1. februar 2017, hvor tilskadekomne blev ansat i nuværende fleksjob.

Tabet i perioden 15. januar 2017 til 31. januar 2017 fastsættes ud fra indtjeningen på ledighedsydelse. Tabet i denne periode var 45 procent.

Eksempel 36: Fleksjob med én længerevarende sygdomsperiode (1 ½ mdr.)

Tilskadekomne blev i januar 2017 visiteret til fleksjob på grund af følgerne af arbejdsskaden.

Fra den 1. januar 2017 til den 31. januar 2017 modtog tilskadekomne ledighedsydelse.

Fra den 1. februar 2017 og frem var tilskadekomne ansat i et konkret fleksjob.

Tilskadekomne var sygemeldt fra den 1. marts til den 15. april 2017. I denne periode modtog tilskadekomne ikke løn, men sygedagpenge fra kommunen.

Tilskadekomnes indtægtsgrundlag ændrede sig fire gange i perioden 1. januar 2017 til april 2017.

AES's afgørelse:

Det aktuelle tab af erhvervsevne beregnes ud fra den aktuelle løn i fleksjobbet. Erstatningen tilkendes fra den 16. april 2017, hvor det aktuelle indtægtsgrundlag indtraf.

Tabet i perioden 1. marts 2017 til 15. april 2017 blev fastsat ud fra indtjeningen på sygedagpenge.

Tabet i perioden 1. februar 2017 til 28. februar 2017 blev fastsat ud fra indtjening i fleksjob.

Tabet i perioden 1. januar 2017 til 31. januar 2017 fastsættes ud fra indtjeningen på ledighedsydelse.

6.6 Vurdering efter § 17 og § 17 a før afgørelsen

Der er også situationer, hvor det aktuelle tab af erhvervsevne skal vurderes efter § 17 a, og der er tab forud for afgørelsen, der skal vurderes efter både § 17 og § 17 a.

Eksempel 37: Aktuelt tab § 17 a (fleksjob), tidligere sygedagpenge/kontanthjælp (§ 17)

En pædagog kom til skade i august 2014 og fik en nakkeskade, svarende til 15 procent i varigt mén. Mén fastsættes på baggrund af speciallægeerklæring fra november 2015.

I perioden februar-maj 2017 gennemgik tilskadekomne den første og eneste arbejdsprøvning, der viste at tilskadekomne kunne arbejde omkring 9 timer om ugen. Tilskadekomne blev derfor visiteret til og ansat i fleksjob med virkning fra den 1. oktober 2017.

Årslønnen (§ 24) blev fastsat til 331.000 kroner.

AES traf følgende afgørelse i oktober 2018:

§ 17 a: Det aktuelle tab af erhvervsevne i fleksjob er 40 procent med virkning fra bevillingen af fleksjob den 1. oktober 2017. Tabet fastsættes ved lønnedgangsberegning.

§ 17: Tilskadekomne har et skønsmæssigt tab af erhvervsevne på 75 procent i perioden november 2015 – 30. september 2017. Begrundelsen for tilkendelsestidspunktet var, at de helbredsmæssige forhold var afklaret ved speciallægeerklæringen i november 2017. Det var desuden slået fast, at tilskadekomne ikke kunne vende tilbage til tidligere erhverv eller oppebære en tilsvarende indtjening i et andet erhverv. Kommunens erhvervsmæssige tiltag for at få tilskadekomne tilbage i beskæftigelse er mislykkedes. Der var ikke sket en væsentlig forværring af tilskadekomnes helbred i perioden.

7. Nedre grænse for tab af erhvervsevne (lønnedgang er mindre end 15 procent)

Erstatningen efter § 17 a kan fastsættes til 15 procent, selv om lønnedgangen er mindre end 15 procent. Dette gælder uafhængigt af, om AES' afgørelse er

midlertidig eller endelig. Se PM 15-14, 14-20 og 19-04 som henviser til forarbejderne til tidligere gældende lov om arbejdsskadeforsikring.

I PM 15-14 var tilskadekomne ansat i et fleksjob før 1. januar 2013 med en lønnedgang på 13,4 procent. Ankestyrelsen traf en endelig afgørelse i sagen.

I PM 14-20 var tilskadekomne visiteret til et midlertidigt fleksjob og havde en lønnedgang på 14,2 procent, mens han var ansat i et tidsbegrænset fleksjob. Ankestyrelsen lagde vægt på, at der var dokumenteret et blivende tab af erhvervsevne og tilkendt erstatning. Ankestyrelsen udtalte, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et blivende indtægtstab, skal vurderes ud fra, om tilskadekomne har udsigt til en væsentligt højere indtjening fremadrettet, når der tages højde for de funktionsbegrænsninger, som arbejdsskaden har medført.

Retten i Hillerød afsagde den 23. maj 2022 dom om at de konstaterede lønnedgange i to perioder på henholdsvis 9,6% og 8,8% ligger betydeligt under de i arbejdsskadesikringslovens § 17, stk. 1 anførte 15%. Det kunne ikke anses godtgjort, at tilskadekomnes indtægtsnedgang var blivende og af nogen betydning.

Beregnings af den konkrete lønnedgang er ikke skønsmæssig. Ved beregningen af tilskadekomnes lønnedgang skal AES lægge vægt på den løn, tilskadekomne har i det konkrete fleksjob, og ikke på om timetallet er retvisende for det, han kan arbejde med arbejdsskaden. Dette gælder uanset, at arbejdsprøvningen har vist, at tilskadekomne var i stand til at arbejde flere timer, end fleksjobaftalen lyder på. AES kan derfor ikke ved lønberegningen foretage en skønsmæssig vurdering af, om tilskadekomne burde kunne tjene mere ved fx. at udnytte resterhvervsevnen i et andet fleksjob. Se PM 87-20 og kap. 5.5.

AES kan dog inddrage skønsmæssige momenter i vurderingen af, om et faktisk løntab på mindre end 15 procent skal rundes op til 15 procent eller tabet af erhvervsevne skal fastsættes til mindre end 15 procent, jf. PM 15-14 og PM 14-20.

7.1. Momenter i vurderingen af om lønnedgang på mindre end 15 procent rundes op til 15 procent

AES vurderer, om tilskadekomne har udsigt til en væsentlig højere indtjening fremadrettet i det konkrete fleksjob, når der tages højde for de funktionsbegrænsninger, som arbejdsskaden har medført, jf. PM 14-20.

Der skal som udgangspunkt foreligge konkrete oplysninger om forventet eller planlagt ændring i fleksjobsansættelsen, før AES kan fastslå, at der er udsigt til en højere indtjening. Momenter i vurderingen kan *for eksempel* være:

- tilskadekomne og kommunen har aftalt, at arbejdstiden i fleksjobbet gradvist skal øges
- tilskadekomne i henhold til aftale eller overenskomst vil få en lønstigning, der klart overstiger den almindelige lønudvikling
- tilskadekomne efter en periode bliver omfattet af en pensionsordning i fleksjobbet
- tilskadekomne er ansat med bonus/akkord-ordning, som vil blive udbetalt fremadrettet

- tilskadekomne har været ansat i fleksjobbet i længere tid, lønnen har været svingende, og tilskadekomne har i perioder i det konkrete fleksjob haft en højere indtjening end den aktuelle indtjening
- tilskadekomne tidligere har arbejdet flere timer i et andet fleksjob og nu arbejder med samme opgaver - bare færre timer.

Oprunding og kort revisionsfrist:

AES skal foretage en konkret vurdering af, om en mulig fremtidig højere indtjening pga. overenskomstmæssige stigninger (fx pensionsordning) kan indgå i vurderingen af det aktuelle tab ved en midlertidig afgørelse, eller om det aktuelle tab skal fastsættes til 15 procent og det i stedet konkret skal begrunde en kortere revisionsfrist.

Oprunding – betydning af nedsættelse af erstatningen (§ 12):

Det kan forekomme, at det samlede tab overstiger 15 procent, men tab af erhvervsevne pga. arbejdsskaden er vurderet til mindre end 15 procent pga. nedsættelse af erstatningen (§12).

Beregningen af det samlede tab af erhvervsevne er meget præcis, når afgørelse træffes efter § 17 a.

Vurderingen af størrelsen af nedsættelsen af erstatningen pga. konkurrerende forhold (§ 12) er imidlertid en udpræget skønsmæssig vurdering,

AES vil derfor kunne tilkende erstatning for tab af erhvervsevne på 15 procent, selvom lønnedgangen efter nedsættelse (§ 12) fx er mindre end 12,5 procent.

Se for eksempel Østre Landsrets dom af 15. marts 2021. Det samlede tab af erhvervsevne før nedsættelse (§ 12) var 35 procent. Retten fastsatte tab af erhvervsevne til 15 procent, trods lønnedgangen efter nedsættelse (§ 12) var mellem 11,67 og 12,3 procent. Landsretten fandt det efter de foreliggende oplysninger, herunder kommunens afgørelse om tilkendelse af fleksjob grundet en væsentlig og varig reduktion af tilskadekomnes arbejdsevne samt de øvrige oplysninger om hendes helbredsmæssige forhold, godtgjort, at der som følge af den anerkendte arbejdsskade var en varig indtægtsnedgang af nogen betydning.

Tilskadekomne modtager ledighedsydelse:

Ankestyrelsen har ikke taget stilling til denne situation i PM 15-14 og 14-20. Ankestyrelsen udtaler i PM 14-20, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et blivende indtægtstab, skal vurderes ud fra, om tilskadekomne har udsigt til en væsentlig højere indtjening fremadrettet, når der tages højde for de funktionsbegrænsninger, som arbejdsskaden har medført.

Personer, som er visiteret til fleksjob og modtager ledighedsydelse, skal selv gøre en aktiv indsats for at få et job. Ledige fleksjobvisiterede skal derfor aktivt søge fleksjob, de skal registrere cv-oplysninger på Jobnet, og de skal have et kontaktførløb i form af individuelle jobsamtaler. Se vejledning om fleksjob m.v. (VEJ nr. 10048 af 25/11/2019)

Der skal derfor foreligge ganske særlige omstændigheder, hvis AES skal tilkende erstatning på 15 procent, hvis lønnedgangen pga. arbejdsskaden er omkring 12,5 procent eller mindre. Det kan fx være tilfældet, hvis tabet er mindre en 15 procent pga. nedsættelse (§ 12). Se ovenfor.

Eksempel 38: Tab af erhvervsevne fastsættes til mindre end 15 procent, aktuelt lønnedgang 13,1 procent

Tilskadekomne arbejdede i et permanent fleksjob og AES traf en endelig afgørelse om tab af erhvervsevne. Tilskadekomne arbejdede 10 timer om ugen på et lager. Han havde ingen fysiske belastende arbejdsopgaver, men udførte forskellige forefaldende opgaver. I en arbejdsprøvning inden visitation til fleksjob kunne han arbejde 12 timer om ugen med lignende arbejdsopgaver.

AES beregnede tilskadekomnes lønnedgang til 13,1 procent.

Ved vurdering af tab af erhvervsevne efter § 17 a, lagde AES ikke vægt på, at tilskadekomne i en arbejdsprøvning havde arbejdet 12 timer om ugen, jf. PM 87-20.

Tilskadekomne oplyste imidlertid, at han efter 6 måneders ansættelse ville være omfattet af arbejdsgiverfinansieret fritvalgsordning på 2,5 procent med en tilsvarende lønstigning. Tilskadekomnes lønnedgang ville herefter være ca. 10,5 procent.

AES traf derfor afgørelse om tab af erhvervsevne på mindre end 15 procent.

8. Tilkendelsestidspunkt for erstatningen

Nedenfor beskrives tilkendelsestidspunktet for erstatningen.

Praksis efter § 17 a beskrives i 8.1.

De generelle regler om tilkendelsestidspunktet beskrives i 8.2.

8.1. Tilkendelsestidspunkt for erstatning efter § 17a

Erstatning for tab af erhvervsevne efter § 17 a tilkendes fra den dato, hvor tilskadekomne overgår til den ydelse, som er forbundet med visitation til fleksjob. Det afgørende for erstatningens tilkendelse er den dato, den kommunale ydelse tilkendes fra, og ikke den dato kommunen træffer afgørelse om visitation til fleksjob.

Den praktiske hovedregel er derfor, at erstatningen tilkendes fra den dato, tilskadekomne overgår til ledighedsydelse, med mindre visitation til fleksjob og start i et konkret fleksjob falder tidsmæssigt sammen.

Eksempel 39: Tilkendelsestidspunkt ved visitation til fleksjob. Modtager ledighedsydelse

Tilskadekomne pådrog sig en arbejdsskade den 1. februar 2015. Han modtog fuld løn til og med 31. januar 2016 hvorefter han modtog sygedagpenge. Den

12. februar 2018 traf kommunen afgørelse om visitation til fleksjob. Tilskadekomne modtog sygedagpenge i februar 2018 og ledighedsydelse fra den 1. marts 2018.

AES traf midlertidig afgørelse om tab af erhvervsevne. Erstatningen efter § 17 a blev fastsat ud fra en lønberegning med udgangspunkt i ledighedsydelsen. Erstatningen blev tilkendt med virkning fra den 1. marts 2018.

Tilskadekomne havde også krav på erstatning for tab af erhvervsevne før visitation til fleksjob. AES vurderede tab af erhvervsevne for perioden fra 1. februar 2016 til 28. februar 2018 efter § 17.

Hvis tilskadekomne starter i et konkret fleksjob, tilkendes erstatning for tab af erhvervsevne fra den dato, tilskadekomne overgår til fleksjobtilskud. Erstatningen tilkendes dog fra en tidligere dato, hvis løn fra fleksjobbet udbetales for periode forud for fleksjobtilskuddet.

Eksempel 40: Tilkendelsestidspunkt ved visitation til fleksjob og tilskadekomne arbejder i et fleksjob

Tilskadekomne pådrog sig en arbejdsskade den 1. februar 2015. Han modtog fuld løn til og med 31. januar 2016, hvorefter han modtog sygedagpenge. Den 12. februar 2018 traf kommunen afgørelse om visitation til fleksjob. Tilskadekomne modtog sygedagpenge i februar 2018 og ledighedsydelse fra den 1. marts 2018. Tilskadekomne blev ansat i et konkret fleksjob fra den 15. maj 2018. Han modtog ledighedsydelse til og med 14. maj og fleksløn tilskud fra den 15. maj 2018.

AES traf midlertidig afgørelse om tab af erhvervsevne efter § 17 a. Erstatningen blev tilkendt fra den 15. maj 2018 hvorefter indtægtsgrundlaget var løn og fleksløn tilskud.

Herudover havde tilskadekomne ret til yderligere erstatningen efter § 17 a for perioden med ledighedsydelsen. Erstatningen blev tilkendt med virkning fra den 1. marts 2018 til 14. maj 2018.

Tilskadekomne havde også krav på erstatning for tab af erhvervsevne før visitation til fleksjob. AES vurderede tab af erhvervsevne for perioden 1. februar 2016 til 28. februar 2018 efter § 17.

Begrundelsen for ovenstående praksis er, at tab af erhvervsevne efter § 17 a fastsættes som en lønnedgangsberegning ud fra indtægtsforholdene efter en visitation til fleksjob. Den ydelse, som tilskadekomne har modtaget inden ledighedsydelse/fleksjobtilskud/løn i fleksjobbet, og eventuelt også modtager i en kort periode efter visitation til fleksjob, er ikke begrundet i visitationen til fleksjob, men i en tidligere afgørelse om ret til f.eks. sygedagpenge eller kontanthjælp.

Ovenstående gælder ikke for eventuel erstatning som tilkendes for en periode før fleksjobreformen i 2013. Tilskadekomne blev før 2013, efter visitation til fleksjob, i nogle tilfælde fastholdt på kontanthjælp eller særlig ydelse. Disse sager skal følge praksis i henhold til Østre Landsrets dom af 24. april 2015, hvorefter erstatning efter § 17 a tilkendes fra tidspunktet for visitation til fleksjob.

8.2. Generelle regler om tilkendelsestidspunktet

AES skal fastsætte et tilkendelsestidspunkt i alle sager med månedlig erstatning

Hvis erstatningen tilkendes som en månedlig erstatning, skal der fastsættes et tidspunkt for ydelsens start - et tilkendelsestidspunkt. (§ 17, stk. 7). Dette gælder uanset, hvornår ulykken skete eller erhvervssygdommen blev anmeldt.

AES skal fastsætte et tilkendelsestidspunkt ved engangserstatning (skader sket efter 1. juli 2007)

Hvis erstatningen tilkendes som en engangserstatning, skal der også fastsættes et tilkendelsestidspunkt for erstatningen. (§ 17, stk. 8 som gælder for ulykker sket/erhvervssygdomme anmeldt fra 1. juli 2007). Erstatningen forud for afgørelsen tilkendes som en skattepligtig, månedlig erstatning.

Hvis erstatningen tilkendes som en engangserstatning, og ulykken er sket /erhvervssygdommen er anmeldt før 1. juli 2007, kan AES ikke tilkende erstatning før afgørelsen. Tilskadekomne har kun krav på engangserstatningen, uanset om tabet er påvist fra et tidligere tidspunkt.

Genoptagelse og revision

Hvis AES genoptager spørgsmålet om erstatning for tab af erhvervsevne, skal AES tage stilling til, hvornår en eventuel erstatning skal løbe fra. AES sonderer mellem genoptagelse efter § 42, forvaltningsretlig genoptagelse og revision.

Revision

AES kan have besluttet, at en afgørelse skal revideres på et nærmere angivet tidspunkt. I disse situationer kan der udbetales erstatning fra det tidspunkt, hvor ændringer i indtægten begrundes ændringer i erstatningen for tab af erhvervsevne.

Det gælder også, når dette tidspunkt ligger forud for revisionsdatoen. Årsagen er, at AES har fastsat revisionsdatoen skønsmæssigt, og dato for revision fastsættes ved beslutning, ikke afgørelse. Revisionsdatoen kan derfor ikke i sig selv udelukke, at erstatning kan gives fra et tidligere tidspunkt.

Hvis revisionen resulterer i en nedsættelse af erstatningen for tab af erhvervsevne, sker ændringen fra den førstkommende måned efter den nye afgørelse.

Der kan opstå en situation, hvor det viser sig ved revisionen, at erhvervsevnetabet er eksempelvis 5 procent højere end ved den tidligere afgørelse. I dette tilfælde kan der ske tilkendelse tidligst fra dagen efter vores sidste afgørelse.

Eksempel: Svingende indtægt i fleksjob medførte højere procent ved revisionen

AES havde truffet afgørelse om, at tilskadekomnes erhvervsevnetab var 35 procent, mens vedkommende var ansat i et fleksjob. AES havde anvendt én månedsløn samt kommunalt fleksløntilskud ved beregningen.

Ved revisionen havde AES en periode på ét år i fleksjob til rådighed som beregningsgrundlag. Det viste sig, at erhvervsevnetabet var 40 procent i fleksjobbet, både hvis man tog et helt år inklusiv den måned, der lå til grund for den tidligere afgørelse, men også hvis man tog en efterfølgende periode uden den måned, der lå til grund for den tidligere afgørelse.

Der var ikke beregningsfejl i den oprindelige afgørelse på 35 procent. Det viste sig blot, at indkomsten i denne måned var lidt lavere end i de øvrige måneder.

AES fastsatte tilkendelsestidspunktet til dagen efter den tidligere afgørelse.

Genoptagelse efter § 41 og 42

Hvis sagen er genoptaget på tilskadekomnes anmodning, kan erstatningen tidligst udbetales eller forhøjes fra anmodningen om genoptagelse, jf. § 17, stk. 9.

Hvis genoptagelsen resulterer i en nedsættelse af erstatningen for tab af erhvervsevne, sker ændringen fra den førstkommende måned efter den nye afgørelse.

Forvaltningsretlig genoptagelse

Ved genoptagelse efter forvaltningsretlige principper, kan der blive tilkendt erstatning fra et tidligere tidspunkt end afgørelsen og før tidspunktet for anmodningen om genoptagelse.

Tidligste tilkendelsestidspunkt i U-sager

Erstatningen løber fra det tidspunkt, hvor der er påvist et tab af erhvervsevne, dog ikke fra et tidspunkt, der ligger før, arbejdsskaden er anmeldt, jf. § 17, stk. 7.

Erstatningen kan derfor ikke tilkendes fra et tidspunkt, der ligger før, enten forsikringselskabet eller AES har fået kendskab til skaden.

I en del tilfælde har en anmeldelse ligget længere tid hos forsikringselskabet, inden sagen anmeldes til AES. Selskabet kan have behandlet sagen som en bagatelsag og meddelt tilskadekomne, at skaden ikke forventes at medføre krav på udbetaling af ydelser efter loven. Tilskadekomne kan herefter indbringe sagen for AES uden tidsbegrænsning, dog gælder reglerne om forældelse.

Eksempel 41: Ulykke anmeldt til forsikringselskabet i 2012 og AES i 2016

Tilskadekomne var udsat for en arbejdsulykke 15. november 2011.

Ulykken blev anmeldt til forsikringselskabet den 27. januar 2012. Selskabet henlagde sagen med den begrundelse, at selskabet vurderede skaden ikke ville medføre krav på ydelser efter arbejdsskadeloven. Ulykken blev genanmeldt til AES den 3. juli 2016.

Den 21. januar 2012 startede han i nyt arbejde som smed med funktion som formand, og der blev taget skånehensyn til ham. Senere får han også en § 56 aftale i samme stilling grundet arbejdsskaden i ryggen. Lønnedgang og tab af erhvervsevne på 30 procent.

Erstatningen kunne tidligst tilkendes fra den 27. januar 2012, hvor sagen blev modtaget hos forsikringsselskabet.

Tidligste tilkendelsestidspunkt i erhvervssygdomssager

For erhvervssygdomme gælder retsvirkningerne i arbejdsskadeloven fra den dag, hvor sygdommen anmeldes. Dette fremgår af lovens § 8, stk. 2.

Dette medfører, at erstatning for tab af erhvervsevne ikke kan tilkendes for en periode før anmeldelse af erhvervssygdommen til AES.

Erhvervssygdomssagen skal have anmeldedato svarende til det tidspunkt, hvor AES får kendskab til, at der kunne være en erhvervssygdomssag. AES får normalt kendskab til den mulige erhvervssygdom ved anmeldelse fra en læge. Anmeldelsen kan vedrøre én sygdom, men af f.eks. vedhæftet journal kan fremgå, at tilskadekomne har flere mulige erhvervssygdomme. Oplysningen kan også fremgå af senere indhentet speciallægeerklæring.

Hvis der er påvist tab af erhvervsevne før den registrerede anmeldedato, undersøger AES derfor, om der kan være et tidligere anmeldetidspunkt til AES, fx i en af tilskadekomnes øvrige arbejdsskadesager.

Eksempel 42: Erstatningen kan ikke tilkendes forud for anmeldelsen

Erhvervssygdommen er anmeldt 23. december 2017. Tilskadekomne har et tab af erhvervsevne fra 1. januar 2014 og frem. AES træffer den 1. juli 2018 afgørelse om anerkendelse af PTSD som erhvervssygdom. Belastningen, som medførte arbejdsskaden, var i perioden 2009-2011. Tilskadekomne overgik til førtidspension 1. januar 2014 på grund af arbejdsskaden.

Tilskadekomne har et tab af erhvervsevne på 75 procent. Erstatningen kan tilkendes fra den 23. december 2017, hvor sygdommen blev anmeldt til AES.

9. Midlertidig eller endelig afgørelse om tab af erhvervsevne – tilskadekomne har ikke anmodet om endelig afgørelse

Regler og praksis for om afgørelsen skal være endelig eller midlertidig er forskellig afhængig af om AES har modtaget anmodning om, at AES skal træffe endelig afgørelse:

1. AES har ikke modtaget anmodning om, at der træffes en endelig afgørelse: se beskrivelse af praksis i kapitel 9.
2. Tilskadekomne specifikt har anmodet om, at der træffes en endelig afgørelse: se beskrivelse af praksis i kapitel 10.

9.1 Tilskadekomne er ikke ansat i et fleksjob på afgørelsens tidspunkt

AES træffer midlertidig afgørelse, når tilskadekomne modtager ledighedsydelse. Dette fremgår af § 17 a, stk. 4.

Selvom tilskadekomne er 2 år eller mindre fra folkepensionsalderen, og erstatningen bliver udbetalt som en engangserstatning, skal afgørelsen være midlertidig.

Eksempel 43: Tilskadekomne var mindre end 2 år fra folkepensionsalderen

Tilskadekomne var mindre end 2 år fra folkepensionsalderen, da AES traf afgørelse om, at hans tab af erhvervsevne var 15 procent, mens han modtog ledighedsydelse. AES satte revision i sagen.

Ankestyrelsen tiltrådte dette og bemærkede, at det ville være imod loven, hvis afgørelsen blev gjort endelig. Det ændrede ikke ved vurderingen, at selve udregningsmetoden for erstatningsudbetalingen foretages som en kapitalisering, og førte derfor ikke til en ændret vurdering af, om selve afgørelsestypen er midlertidig.

9.2 Tilskadekomne er ansat i et midlertidigt fleksjob på afgørelsens tidspunkt

AES træffer midlertidig afgørelse, når tilskadekomne arbejder i et fleksjob, og tilskadekomne ikke er bevilget permanent fleksjob. Dette fremgår af § 17 a, stk. 4.

AES træffer en midlertidig afgørelse med revision, selv om det samlede tab af erhvervsevne er mindre end 15 procent.

Den midlertidige afgørelse sikrer, at tilskadekomne kan få tilkendt et eventuelt senere påvist tab af erhvervsevne fra den dato, tabet opstod. Det kan eksempelvis være tilfælde, hvor tilskadekomne overgår til ledighedsydelse. Tilskadekomne behøver heller ikke selv anmode om genoptagelse af sagen.

9.3 Tilskadekomne er ansat i et permanent fleksjob på afgørelsens tidspunkt

AES træffer en endelig afgørelse, når tilskadekomne er bevilget et permanent fleksjob. Dette fremgår af § 17 a, stk. 4.

AES behandler sagen igen, hvis tilskadekomne anmoder om genoptagelse af sagen.

9.4 Undtagelse: Endelig afgørelse på trods af ledighedsydelse eller midlertidigt fleksjob

Når tilskadekomne modtager ledighedsydelse eller arbejder i et ikke permanent fleksjob, kan AES træffe endelig afgørelse, hvis tabet af erhvervsevne er mindre end 15 procent, og

- tilskadekomne ikke er visiteret til fleksjob pga. arbejdsskaden, jf. kapitel 3.2, eller
- tilskadekomne tilkendes den fulde erstatning for tab af erhvervsevne i en anden arbejdsskadesag, eller
- tilskadekomnes mulige indtjening uden arbejdsskaden er så lav, at der ikke fremadrettet vil kunne være en lønnedgang på mindst 15 procent eller
- tilskadekomne tidligere er tilkendt engangserstatning pga. visitation til fleksjob (pga. arbejdsskaden), og der anmodes om genoptagelse pga. overgang til ledighedsydelse. og AES genoptager sagen og foretager en materiel vurdering, hvor det vurderes, at ændringen alene skyldes ny konkurrerende sygdom. Erstatningen skal derfor ikke forhøjes, og der træffes endelig afgørelse, uanset at tilskadekomne modtager ledighedsydelse.

Eksempel 44: Endelig afgørelse, selvom tilskadekomne modtager ledighedsydelse

Tilskadekomne skar sig i håndfladen på højre hånd og fik et snitsår. Det varige mén for følgerne efter skaden blev fastsat til 5 procent. Det samlede varige mén udgjorde 12 procent, men en del af de aktuelle gener skyldtes forudbestående forhold, herunder flere tidligere brud i hånden og skade på ledbåndet.

Tilskadekomne var på tidspunktet for ulykken i virksomhedspraktik. Han havde tidligere haft kortvarig tilknytning til arbejdsmarkedet og været i gang med uddannelse til landbrugsmedhjælper. Af skatteoplysningerne fremgik det, at tilskadekomne ikke havde haft tilknytning til arbejdsmarkedet i de seneste 3 år før skaden.

Tilskadekomne blev bevilget fleksjob og overgik til ledighedsydelse på kontanthjælpsniveau. Af de kommunale akter fremgik det, at fleksjobbet hovedsageligt var bevilget på grund af andre årsager end arbejdsskaden, herunder mental retardering, psykiske gener og (konkurrerende) gener fra hånden.

Tilskadekomnes tab af erhvervsevne blev fastsat til mindre end 15 procent.

AES traf en endelig afgørelse, da tilskadekomnes mulige indtjening uden arbejdsskaden var så lav, at der ikke fremadrettet ville kunne være en lønnedgang på mindst 15 procent.

10. Tilskadekomne har anmodet om endelig afgørelse (§ 17 a, stk. 4)

Tilskadekomne kan anmode AES om at træffe helt eller delvis endelig afgørelse om tab af erhvervsevne, jf. §17 a, stk. 4, 2. pkt.

AES kan efter anmodning træffe endelig afgørelse om tab af erhvervsevne - helt eller delvist - selvom tilskadekomne er bevilget midlertidigt fleksjob.

Det kan ske, når følgende er opfyldt:

- Tilskadekomne eller dennes partsrepræsentant (kode 31) anmoder om endelig afgørelse helt eller delvist
- Tilskadekomne er ansat i fleksjob
- Nedsættelsen af erhvervsevnen med sikkerhed kan fastslås helt eller delvist

Hvis det vurderes, at der kan træffes afgørelse om, at hele erstatningen er endelig, skal der ikke sættes revision i sagen.

Hvis det derimod alene er en del af erstatningen, der gøres endelig, skal der sættes revision i sagen.

Ankestyrelsen har i PM 37-20 taget stilling til spørgsmålet om endelig afgørelse ved bevilling af midlertidigt fleksjob, herunder hvilke momenter der indgår i vurderingen. Se nedenfor under pkt. 10.2.

Lovtekst:

§ 17 a, stk. 4. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring træffer midlertidig afgørelse efter stk. 1, når tilskadekomne modtager ledighedsydelse, eller når der ikke er bevilget permanent fleksjob. For personer, der er i fleksjob, kan Arbejdsmarkedets Erhvervssikring uanset 1. pkt. efter anmodning fra tilskadekomne træffe endelig afgørelse efter stk. 1, når Arbejdsmarkedets Erhvervssikring vurderer, at de erhvervsmæssige forhold er tilstrækkeligt afklarede.

Baggrunden for bestemmelsen i § 17 a, stk. 4 er reformen af fleksjobreglerne i 2013, som indførte midlertidige fleksjob. Arbejdsskadelovens § 17 a blev ændret som konsekvens af reformen. Reformen indebærer, at arbejdsskademyndighederne som udgangspunkt ikke træffer endelige afgørelser i de sager, hvor tilskadekomne får tilkendt et midlertidigt fleksjob.

10.1 Tilskadekomne skal være ansat i et fleksjob når AES træffer afgørelse

AES kan kun træffe en endelig afgørelse efter anmodning, hvis tilskadekomne arbejder i et fleksjob på tidspunktet for AES afgørelse efter § 17 a, stk. 4.

AES træffer en midlertidig afgørelse, selv om tilskadekomne arbejdede i et fleksjob, da AES modtog anmodningen, hvis tilskadekomne efterfølgende er stoppet i fleksjobbet, når AES træffer afgørelse.

Eksempel 45: Ikke endelig afgørelse

Tilskadekomne blev den 1. maj 2018 visiteret til fleksjob. Han blev samtidigt ansat i et konkret fleksjob. Han anmodede i efteråret 2018 AES om at træffe en endelig afgørelse om tab af erhvervsevne, jf. § 17 a, stk. 4.

Tilskadekomne var stoppet i fleksjobbet på grund af nedskæringer i virksomheden og modtog ledighedsydelse, da AES traf afgørelse i december 2018.

AES's afgørelse skulle være midlertidig, fordi tilskadekomne modtog ledighedsydelse, jf. § 17 a, stk. 4, 1. punktum.

10.2. Momenter i den skønsmæssige vurdering af om afgørelsen kan være endelig og vurderingen af tabet

AES kan træffe endelig afgørelse efter § 17 a, stk. 4, hvis tilskadekomne er tilstrækkelig helbredsmæssigt og erhvervmæssigt afklaret. Den endelige afgørelse kan træffes i de situationer, hvor AES vurderer, at de erhvervmæssige forhold med sikkerhed medfører et tab af erhvervsevne.

Det fremgår af lovens forarbejder, at det er en forudsætning for, at AES kan træffe endelig afgørelse om tabet af erhvervsevne, at AES har det fornødne vurderingsgrundlag. AES skal foretage vurderingen af et varigt (endeligt) tab af erhvervsevnen på et forsvarligt grundlag.

Det betyder dog ikke, at alle forhold omkring tilskadekomnes fremtidige arbejdsevne skal være afklaret. Det kan f.eks. være uafklaret, om han på sigt kan arbejde 5 timer pr. uge eller 10 timer pr. uge.

Det afgørende er, at det er muligt for, AES at foretage et forsvarligt skøn over en del af tilskadekomnes varige erhvervmæssige forhold. Det kan for eksempel være afklaret, at tilskadekomne aldrig vil kunne genoptage tidligere arbejde og ikke vil kunne arbejde mere end 12 timer pr. uge.

Bevilling af fleksjob forudsætter, at det skal være dokumenteret, at personen har en væsentlig og varigt nedsat arbejdsevne. Denne nedsatte arbejdsevne skal medføre, at personen hverken nu eller på sigt kan arbejde på ordinære vilkår, herunder også efter de sociale kapitler i overenskomsterne. En bevilling af et midlertidigt fleksjob er således ikke udtryk for, at kommunen har vurderet, at tilskadekomne er erhvervmæssigt uafklaret.

I begrundelsen for tab af erhvervsevne foretager AES en skønsmæssig afvejning af de relevante momenter.

Ankestyrelsen vurderer, at følgende elementer blandt andet kan tale for, at der træffes en endelig afgørelse:

- At skaden har medført generelle funktionsbegrænsninger
- At tilskadekomne har en høj alder i forhold til arbejdsmarkedet

- At der er gået lang tid siden arbejdsskaden indtrådte
- At tilskadekomne har forsøgt at genoptage sit arbejde
- At tilskadekomne har gennemgået arbejdsprøvninger, virksomhedspraktikker og lignende, som har vist, at tilskadekomne ikke vil kunne øge sin arbejdstid
- At tilskadekomne har været ansat i et midlertidigt fleksjob i en vis periode
- At der er taget højde for relevante skånehensyn i fleksjobbet

Ansættelsesperiode i fleksjob (§ 17 a): Det forhold, at tilskadekomne har arbejdet flere år i samme midlertidige ansættelse, er i sig selv et moment med mindre vægt i vurderingen af størrelsen af det sikre varige tab af erhvervsevne.

Se også PM 37-20 og nedenstående eksempler.

Eksempel 46: Endelig afgørelse på 25 procent (samlet 40 procent)

AES vurderede, at tilskadekomne på tidspunktet for afgørelsen var berettiget til at få kapitaliseret 25 procent ud af sin erstatning for tab af erhvervsevne på 40 procent i alt.

Det fremgik af de kommunale oplysninger, at tilskadekomne blev visiteret til fleksjob den 1. februar 2015. Inden arbejdsskaden arbejdede tilskadekomne samme sted. Efter arbejdsskaden havde tilskadekomne været forsøgt fastholdt i ansættelsen først via delvis raskmelding og derefter ved virksomhedspraktik.

I fleksjobbet arbejdede tilskadekomne 6 timer om ugen. Tilskadekomne havde en effektiv arbejdstid på 1,5 time ugentligt. Flexjobbet tilgodeså skånebehov i form af at tilskadekomne skulle undgå fysisk krævende arbejdsopgaver. Tilskadekomne havde også skånehensyn overfor hukommelses- og koncentrationskrævende arbejdsopgaver, ligesom tilskadekomne også havde behov for nedsat tid.

Tilskadekomne tilrådes at arbejde om formiddagen med pauser efter behov. Det tilrådes også, at tilskadekomne havde begrænset transporttid.

AES lagde vægt på, at tilskadekomne var ordblind og var gået ud af 8. klasse. Tilskadekomne havde været beskæftiget som ufaglært inden for landbruget, været gårdejer og tilskadekomne havde siden 2005 arbejdet som ufaglært pædagogmedhjælper. AES lagde også vægt på, at han havde været forsøgt fastholdt på sin arbejdsplads, og at han, trods de vante rammer, alene havde arbejdet effektivt 1,5 time om ugen.

AES lagde desuden vægt på, at der var beskrevet stort set samme symptombillede gennem længere tid.

AES vurderede, at den erhvervsmæssige tilstand stort set var afklaret, men at der var mulighed for en stigning i antallet af arbejdstimer og herefter også løn. Derfor var hele erhvervsevnetab ikke varigt.

På baggrund af ovenstående vurderede AES, at den erhvervsmæssige situation var så afklaret, at tilskadekomne som følge af arbejdsskaden havde en betydelig varig nedsat erhvervsevne.

AES vurderede, at det sikre erhvervsevnetab var skønsmæssigt 25 procent.

AES lagde særligt vægt på oplysninger i de kommunale akter.

Eksempel 47: 25 procent som endelig afgørelse (samlet 55 procent)

AES vurderede, at der var grundlag for en endelig erstatning for sikkert tab af erhvervsevne på 25 procent som følge af arbejdsskaden.

Det samlede tab af erhvervsevne var 55 procent i et konkret fleksjob.

AES lagde vægt på, at tilskadekomne den 15. april 2015 blev ansat i fleksjob, hvor tilskadekomne arbejdede som salgsmedhjælper. Fleksjobbet var bevilget midlertidigt. Arbejdsopgaverne bestod i salg og rådgivning, kundebetjening, lettere trimning af butikken og opfyldning af varer, bestilling af varer og mærkning af varer.

På tidspunktet for AES's afgørelse var tilskadekomne ansat i fleksjobbet med en ugentlig arbejdstid på 12 timer, hvoraf tilskadekomne havde en effektiv ugentlig arbejdstid på 10,5 time.

Tilskadekomne var som følge af arbejdsskaden tilkendt et varigt mén på 10 procent. Tilskadekomne havde gener i venstre skulder med betydelige smerter, udstråling til nakke og hoved samt ned i armen.

AES lagde vægt på, at tilskadekomne forsøgte at genoptage arbejdet som social-og sundhedshjælper efter arbejdsskaden, men måtte sygemelde sig. Tilskadekomne havde senere forsøgt at gennemføre en uddannelse, men måtte også opgive dette grundet følgerne efter arbejdsskaden. Tilskadekomne deltog herefter i flere virksomhedspraktikker, som alle viste en nedsat arbejdsevne med varige skånehensyn i form af nedsat arbejdstid, ingen tunge løft, ingen arbejdsfunktioner over skulderhøjde, varierende arbejdsstillinger, ingen gentagen eller ensidig belastning af venstre arm og skulder, ingen skulder-og nakkebelastende arbejde og hensyntagen til hovedpine og pauser efter behov.

AES vurderede, at det var tilstrækkeligt afklaret, at tilskadekomne ikke kunne vende tilbage til sit hidtidige arbejde som social-og sundhedshjælper i samme omfang som tidligere, eller opretholde samme indtjening i anden jobfunktion på arbejdsmarkedet.

AES vurderede derfor, at en del af tabet af erhvervsevnen er sikkert. AES lagde også vægt på, at tilskadekomne på trods af skånehensynene efter arbejdsskaden har ressourcer og kompetencer, som måske kan styrkes, hvorfor det på sigt ikke kan udelukkes, at tilskadekomne vil kunne øge den nuværende indtjening eksempelvis ved en højere ugentlig arbejdstid eller ved efteruddannelse.

AES fandt derfor på den baggrund, at tilskadekomne på afgørelsens tidspunkt var berettiget til en endelig erstatning for et varigt tab af erhvervsevne på skønsmæssig 25 procent.

Eksempel 48: Endelig afgørelse på 35 procent (samlet 55 procent)

AES vurderede, at tilskadekomne som følge af arbejdsskaden havde et tab af erhvervsevne på 55 procent, mens tilskadekomne var bevilget midlertidigt fleksjob, hvoraf 35 procent blev fastsat som et varigt tab.

AES vurderede, at tilskadekomne som følge af arbejdsskaden havde en lønnedgang, der svarede til et tab af erhvervsevne til 55 procent.

Det indgik i vurderingen, at tilskadekomne er uddannet autolakerer og har arbejdet inden for denne branche gennem en lang årrække. Henset til hans alder i forhold til arbejdsmarkedet kan der i mere begrænset omfang stilles krav om omskoling. Hertil kommer, at tilskadekomne forud for arbejdsskaden havde en høj indtjening.

AES vurderede herefter, at tilskadekomne med arbejdsskadens følger var forhindret i at oppebære en indtjening i nogenlunde samme niveau som før arbejdsskaden, og at et varigt tab på skønsmæssig 35 procent var retvisende for hans erhvervsevne.

Eksempel 49 PM 37-20, sag 3 - Endelig afgørelse på 35 procent (samlet 35 procent)

Ankestyrelsen vurderede, at tilskadekomne som følge af arbejdsskaden havde et tab af erhvervsevne på 35 procent. Ankestyrelse vurderede samtidigt, at de erhvervsmæssige forhold var tilstrækkeligt afklarede til, at der kunne træffes en endelig afgørelse, selvom tilskadekomne var i et midlertidigt fleksjob.

Ankestyrelsen lagde blandt andet vægt på, at der var tale om en ikke ubetydelig arbejdsskade (10 procent varigt mén for PTSD), der gav generelle funktionsbegrænsninger. Derudover havde tilskadekomne en høj alder i forhold til arbejdsmarkedet (60 år), og det var ikke sandsynligt, at tilskadekomne efter udløb af nuværende fleksjob ville få et fleksjob til en højere løn.

Derudover lagde Ankestyrelsen vægt på, at tilskadekomne siden ansættelsen havde forsøgt at øge arbejdstiden, men at dette kun havde været muligt en kortere periode. Derudover indgik det, at det var lang tid siden, arbejdsskaden var sket, og alle relevante skånehensyn var tilgodeset i det aktuelle fleksjob.

11. Nedsættelse af erstatningen (§ 12, stk. 2)

AES fastsætter det samlede tab af erhvervsevne beregnet som forskellen mellem den indtægt, tilskadekomne ville have haft uden arbejdsskaden og lønnen i fleksjobbet med tillæg af det kommunale fleksløntilskud.

Erhvervsevnetabet fastsat efter § 17 a anses således for at være en følge af arbejdsskaden, medmindre overvejende sandsynlighed taler herimod, jf. arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2.

AES kan nedsætte erstatningen, hvis tilskadekomne er visiteret til fleksjob pga. arbejdsskaden og konkurrerende helbredsmæssige forhold.

11. 1 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvis pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører pga. arbejdsskadens følger

AES foretager en ny beregning af erhvervsevnetabets størrelse, hvis tilskadekomne ophører i fleksjob og overgår til ledighedsydelse, eller hvis tilskadekomne overgår fra ét fleksjob til et andet.

Hvis der ved overgangen bliver konstateret et højere tab, er tilskadekomne berettiget til yderligere erstatning, når ændringen skyldes arbejdsskadens følger.

11. 2 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvis pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører pga. konjunkturer mv.

En tilskadekomne mister ikke retten til en midlertidig erstatning efter § 17 a, ved overgang fra fleksjob til ledighedsydelse når overgangen skyldes konjunkturer mv. Se PM 74-19 og PM 5-19 hvor det fremgår: "Der vil fortsat blive givet fuld erstatning for det øgede tab af erhvervsevne, hvis skiftet fra fleksjob til ledighedsydelse skyldes konjunkturforhold, arbejdsgivers konkurs eller lignende, men hvor der ikke er konkurrerende helbredsmæssige forhold, der har haft betydning for skiftet."

Eksempel 50: PA 74-19 sag 1

Tilskadekomne blev visiteret til fleksjob på grund af en arbejdsskade. Tilskadekomne stoppede i fleksjobbet og overgik til ledighedsydelse af forskellige årsager (konjunkturer mv.) Tab af erhvervsevne skulle vurderes efter § 17 a. Tilskadekomne mistede ikke retten til midlertidig erstatning for tab af erhvervsevne beregnet på forskellen mellem løn uden arbejdsskaden og den aktuelle ledighedsydelse.

Ankestyrelsen udtalte, at det ikke tilstrækkeligt tydeligt fremgik af loven og lovbemærkningerne, at skadelidte mister retten til midlertidig erstatning, hvis skadelidte efter ophør af fleksjob overgår til ledighedsydelse. Ankestyrelsen lagde til grund, at en sådan regulering bør have klar lovhjemmel. Det indgik i Ankestyrelsens vurdering, at den særlige beregningsregel er en undtagelsesbestemmelse, som ud fra en formålsfortolkning må vurderes indskrænkende.

Eksempel 51: PA 74-19 sag 2

Tilskadekomne blev opsagt fra fleksjobbet, ifølge arbejdsgiver grundet manglende arbejde. Hun overgik til ledighedsydelse.

Tilskadekomne mistede ikke retten til midlertidig erstatning for tab af erhvervsevne beregnet på forskellen mellem løn uden arbejdsskaden og den aktuelle ledighedsydelse.

11.3 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvis pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører eller ændres pga. konkurrerende sygdom

Tabet af erhvervsevne fastsættes efter § 17 a, også i de tilfælde hvor fleksjobansættelsen ophører eller ændres helt eller delvis pga. en konkurrerende sygdom.

Der skal foretages en ny beregning af erhvervsevnetabets størrelse, hvis den tilskadekomne ophører i fleksjob og overgår til ledighedsydelse, eller hvis den tilskadekomne overgår fra ét fleksjob til et andet.

AES fastsætter det samlede tab af erhvervsevne med udgangspunkt i den faktiske lønning.

Hvis der pga. ændringen bliver konstateret et højere tab, er tilskadekomne berettiget til yderligere erstatning, medmindre det kan godtgøres med overvejende sandsynlighed, at det yderligere tab skyldes andre forhold end arbejdsskaden, jf. § 12, stk. 2. Dette følger af PM 5-19.

Eksempel 52: Opsagt i fleksjob pga. knogleskørhed (ØLD 6. november 2017)

Efter en arbejdsskade blev tilskadekomne visiteret til et fleksjob. Hun mistede efter en årrække fleksjobbet pga. sygemelding som muligvis skyldtes udvikling af knogleskørhed.

Landsretten udtalte, at § 17 a er en særlig beregningsregel for fastsættelse af erstatning for tab af erhvervsevne til personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob. Bestemmelsen indebærer, at erhvervsevnetabet fastsættes på grundlag af forskellen mellem indtjeningen før arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet. Herved fraviger § 17 a bestemmelsen i § 17, stk. 2, hvorefter tab af erhvervsevne fastsættes på baggrund af et skøn.

Landsretten lagde imidlertid til grund, at det ikke fremgik af bestemmelse eller forarbejder, at bestemmelsen fraviger lovens § 12, stk. 2. Der skal derfor foretages en (kausalitets-) vurdering ved fastsættelse af tab af erhvervsevne efter § 17 a, også ved midlertidige afgørelser.

Landsretten hjemviste sagen til ny vurdering, fordi Ankestyrelsen ikke havde vurderet, om der var grundlag for nedsættelse af erstatningen efter § 12, stk. 2.

Eksempel 53: Opsagt i fleksjob. Mange sygedage pga. ny tennisalbue og prolaps. Yderligere nedsættelse af erstatningen

Tilskadekomne arbejdede som portør på et sygehus, da han i 2008 var udsat for overfald af en patient. Han pådrog sig en uspecifik belastningsreaktion. Inden arbejdsskaden havde han tilbagevendende depressioner. Det varige mén blev fastsat til 15 procent, hvoraf halvdelen skyldtes den forudbestående sygdom.

Den 1. marts 2012 blev han visiteret til fleksjob. Hans samlede tab af erhvervsevne var 70 procent. Erstatningen blev nedsat med halvdelen. AES lagde vægt på, at de forudbestående psykiske gener i sig selv ville have

udviklet sig til at blive erhvervshindrende i større eller mindre grad uanset arbejdsskadens indtræden (prognosesynspunkt). AES lagde vægt på, at tilskadekomne havde tilbagevendende, behandlingskrævende depressioner siden 1997. Han var senest indlagt pga. depressionen 2-3 år inden arbejdsulykken.

I perioden marts 2013 til oktober 2014 var tilskadekomne ansat i et fleksjob. Han arbejdede som pedel. Arbejdstiden var aftalt til 16 timer om ugen, men med nedsat effektivitet. Den reelle arbejdstid var 8 timer om ugen. Han blev i sommeren 2014 opsagt til udgangen af oktober 2014, hvorefter han overgik til ledighedsydelse. Indtægtsnedgangen fra november 2014 og frem var 55 procent på ledighedsydelse.

AES nedsatte stadig erstatning for tab af erhvervsevne med halvdelen pga. den forudbestående psykiske sygdom. Hans tab af erhvervsevne var herefter 30 procent.

AES vurderede også, om erstatningen skulle nedsættes yderligere pga. ny konkurrerende sygdom.

I maj 2014 blev tilskadekomne sygemeldt fra fleksjobbet på grund af en tennisalbue. Tilskadekomne kunne ikke se sig selv vende tilbage til jobbet, på grund af gener fra albuen. Han vurderede, at han heller ikke kunne udføre anden beskæftigelse med fysisk præget arbejde. Udover tennisalbuen havde tilskadekomne også fået symptomer fra en prolaps i nakken. Han havde smerter ud i højre arm, som kom ved belastning af armen.

AES lagde til grund, at det var overvejende sandsynligt, at han var ophørt i fleksjobbet som følge af andre helbredsmæssige årsager end arbejdsskaden. AES vurderede, at erstatningen derfor skulle nedsættes med lidt mere end halvdelen pga. den forudbestående psykiske sygdom og den nye konkurrerende sygdom. Tilskadekomne havde nu yderligere funktionsbegrænsninger. Erstatningen blev nedsat med yderligere 5 procentpoint.

Erstatning for tab af erhvervsevne blev derfor nedsat fra 55 procent til 25 procent.

Eksempel 54: Erstatningen nedsat i seneste midlertidige afgørelse. Konkurrerende gener er svundet. Erstatningen nedsættes ikke i ny afgørelse

Tilskadekomne var udsat for en arbejdsulykke i april 2013. Han pådrog sig rygsmerter som blev vurderet til i alt 15 procent.

Udover arbejdsskaden havde tilskadekomne gener fra højre skulder. Disse var tilkommet efter arbejdsulykken, men uden sammenhæng med arbejdsskaden.

AES traf midlertidig afgørelse i december 2016 og vurderede det samlede tab af erhvervsevne til 40 procent. Erstatningen blev nedsat med halvdelen pga. smerter i højre skulder.

AES havde i 2017 revision i sagen. AES indhentede opdaterede oplysninger om den sociale og helbredsmæssige situation, inden AES traf ny midlertidig afgørelse om tab af erhvervsevne.

AES vurderede i den nye afgørelse, at der ikke længere var skånehensyn fra højre skulder. Erstatningen blev derfor ikke nedsat.

AES lagde vægt på, at der ikke længere var dokumentation for, at han havde skånebehov over for skulderbelastende arbejde. Det var derfor ikke overvejende sandsynligt, at en del af det samlede tab af erhvervsevne skyldes andre forhold end arbejdsskaden.

AES lagde vægt på, at tilskadekomne efter indstillingen til fleksjob havde skrevet og ringet til kommunen i maj 2017. Han oplyste, at han ikke længere havde skånebehov over for skulderbelastende arbejde, fordi han ikke længere havde gener. Kommunen lavede en ny bevilling, hvor dette var slettet. Endvidere lagde AES vægt på, at det i ansættelseskontrakten til fleksjob af 1. juni 2017 alene fremgik, at han havde skånehensyn over for rygbelastende arbejde. Derudover lagde AES vægt på, at han havde opsøgt læge i oktober 2017 for at få fastslået, at skulderen var helt i orden. Det fremgår af skulderundersøgelsen, at der objektivt set blev fundet god muskelfylde og normal bevægelighed i begge arme. Han havde normal styrke ved test af rotator cuff muskulatur samt biceps. Der fandtes således helt normale forhold ved skulderundersøgelsen.

Der var derfor ikke grundlag for at nedsætte erstatningen, jf. § 12, stk. 2.

11.4 Tilskadekomne er visiteret til fleksjob helt/delvist pga. arbejdsskaden og fleksjobansættelsen ophører pga. helt private forhold (ikke helbredsmæssige forhold)

Hvis tilskadekomne ophører i fleksjobbet og overgår til ledighedsydelse af andre (ikke-helbredsmæssige) årsager end arbejdsskaden, kan der være tilfælde, hvor tilskadekomne ikke er berettiget til erstatning for den yderligere lønnedgang de private forhold, medfører.

Nedenstående eksempel omhandler tyveri og bortvisning fra arbejdspladsen. Der kan være andre situationer, hvor der efter en konkret vurdering ikke er ret til yderligere erstatning for tab af erhvervsevne, selvom fleksjobansættelsen ophører/ændres.

Eksempel 55: Ophørt i fleksjob pga. tyveri. Ikke ret til yderligere erstatning for tab af erhvervsevne.

Tilskadekomne blev efter en arbejdsskade i højre arm/håndled visiteret til fleksjob i 2008. I 2015 blev hun ansat i et permanent fleksjob.

AES traf i 2017 afgørelse om et endeligt tab af erhvervsevne på 25 procent.

Tilskadekomne anmodede efterfølgende om genoptagelse af sagen med henvisning til, at hun i sommeren 2018 var opsagt fra fleksjobbet og overgået til ledighedsydelse.

Af oplysningerne fra kommunen fremgik det, at tilskadekomne var blevet bortvist fra fleksjobbet på grund af tyveri fra virksomheden.

AES genoptog sagen, men vurderede, at tilskadekomne ikke havde ret til yderligere erstatning for tab af erhvervsevne. Årsagen var, at der var andre årsager end arbejdsskaden til, at hun var opsagt fra fleksjobbet og overgået til

ledighedsydelse. Der var dermed ikke årsagssammenhæng mellem arbejdsskaden og den nuværende erhvervsmæssige situation.

Da overgangen til ledighedsydelse udelukkende skyldtes andre forhold end arbejdsskaden, blev der ikke foretaget en lønnedgangsberegning.

AST stadfæstede afgørelsen med samme begrundelse som AES.

Hvis ændringen fra fleksjobansættelse til ledighedsydelse derimod har flere årsager, er tilskadekomne berettiget til yderligere erstatning, medmindre det kan godtgøres, at det yderligere tab med overvejende sandsynlighed helt eller delvist skyldes andre forhold end arbejdsskaden, jf. § 12, stk. 2.

12. Afrundingsregler. Afrunding ved nedsættelse af erstatningen

AES beregner lønnedgangen efter nedenstående retningslinjer:

- AES fastsætter det samlede tab af erhvervsevne efter § 17 a (lønberegning)
- Det samlede tab fastsættes (afrundes) til en procent som er delelig med 5
- Herefter vurderer AES, om der er grundlag for at nedsætte erstatningen efter § 12, stk. 2
- AES nedsætter erstatningen pga. § 12, stk. 2
- AES afrunder herefter, og fastsætter erstatning for tab af erhvervsevne pga. arbejdsskaden til en procent som er delelig med 5

AES praksis hviler primært på en fortolkning af lovens ordlyd.

Det fremgår af § 17 a, at "tabet af erhvervsevne" for personer, der efter en arbejdsskade er visiteret til fleksjob eller er i fleksjob, fastsættes på grundlag af forskellen mellem indtjeningen før arbejdsskaden og ledighedsydelsen eller indtjeningen i fleksjobbet.

Når det er ubestridt, at der er et påvist tab af erhvervsevne, følger det af arbejdsskadesikringslovens § 12, at tabet af erhvervsevne skal anses for at være en følge af arbejdsskaden, medmindre overvejende sandsynlighed taler herimod.

Arbejdsskadesikringslovens § 12 er således en formodningsregel, der fastslår, at det er AES, der har bevisbyrden for, at tabet af erhvervsevne ikke kan anses for en følge af arbejdsskaden.

AES skal derfor først fastsætte et samlet tab af erhvervsevne før en eventuel nedsættelse efter § 12, stk. 2.

Eksempel 56: Afrunding af lønnedgangsberegning og nedsættelse af erstatningen (§ 12, stk. 2)

Tilskadekomne blev visiteret til fleksjob den 1. februar 2021 på grund af arbejdsskaden. AES traf afgørelse om tab af erhvervsevne den 1. september 2021.

Uden arbejdsskaden kunne tilskadekomne have tjent 370.381 kr. årligt.

Tilskadekomne modtog på tidspunktet for afgørelsen ledighedsydelse på 16.583 kroner om måneden.

- AES omregnede den månedlige ledighedsydelse på 16.583 kroner til en årlig indtjening: 16.583,00 kr. $1 \times 12 = 198.996$ kroner
- Nedgang i indtægt: 171.385 kroner (370.381 kr. - 198.996 kr.)
- Dette svarede til en nedgang i indtægt på 46,3 procent.
- Det samlede tab af erhvervsevne blev fastsat til 45 procent (afrunding til nærmeste 5-procent)
- AES nedsatte erstatningen med $\frac{1}{2}$ pga. en konkurrerende sygdom (§ 12, stk. 2)
- Tabet pga. arbejdsskaden, før afrunding, var 22,5 procent.
- AES afrundede herefter, og fastsatte erstatning for tab af erhvervsevne pga. arbejdsskaden til en procent som er delelig med 5
- Tab af erhvervsevne på grund af arbejdsskaden blev fastsat til 25 procent.

13. Hvornår er bevilling af fleksjob endelig

Personer over 40 år får efter det første fleksjob – uanset længde – et permanent fleksjob, hvis jobcenteret vurderer, at arbejdsevnen fortsat er nedsat i et omfang, så overgang til beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked ikke er en mulighed, og betingelserne for fleksjob fortsat er opfyldt.

AES' udgangspunkt er derfor, at det lægges til grund, at fleksjob nr. 2 i disse tilfælde er endelig. Vi spørger kommunen, hvis der er særlige forhold som giver anledning til tvivl om, hvorvidt fleksjob nr. 2 er endelig.

Se også PM 35-18 med eksempel på 2 sager om, hvorvidt kommunens bevilling skulle være midlertidig eller permanent, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

I PM 35-18 fastslog Ankestyrelsen:

- Et permanent fleksjob til en person over 40 år, der fortsat er i sit første fleksjob, kan først bevilges efter 5 år. I den ene konkrete sag lagde Ankestyrelsen vægt på, at borgeren var bevilget midlertidigt fleksjob i 5 år den 22. september 2015, idet han fra den dato var ansat i fleksjob, der var godkendt af kommunen. Det betød, at perioden på 5 år løb fra den 22. september 2015.
- Får personen sit andet fleksjob, før pågældende fylder 40 år, udløser det ikke ret til et permanent fleksjob, når pågældende fylder 40 år.

Ankestyrelsen skrev også:

- En person over 40 år kan få et permanent fleksjob, når personen efter ophør af første fleksjob ansættes i sit andet fleksjob og fortsat opfylder betingelserne for fleksjob. Det gælder uanset længden af det første fleksjob.
- Er der tale om flere sideløbende fleksjob, kan borgeren ikke få et permanent fleksjob, før det første fleksjob er ophørt. Det vil sige, at kommunen ikke kan give permanent fleksjob til en person, der sideløbende med første fleksjob, begynder i et nyt fleksjob.

Fleksjob bevilget før 1. januar 2013

Reglerne om midlertidigt fleksjob gælder ikke for fleksjob, hvor **ansættelsen** i fleksjob er sket inden 1. januar 2013.

Hvis ansættelsen i fleksjob derimod er sket efter den 1. januar 2013, gælder reglerne om midlertidigt fleksjob – selvom selve bevillingen af fleksjobbet er sket før 1. januar 2013.

Det gælder også, hvis tilskadekomne skifter fleksjob, og ansættelsen i det nye fleksjob sker efter den 1. januar 2013.

AES træffer derfor som udgangspunkt en midlertidig afgørelse om tab af erhvervsevne i tilfælde, hvor ansættelsen i fleksjob er sket efter 1. januar 2013 – uanset, at bevillingen er sket før 1. januar 2013.

Se også Ankestyrelsens PM 37-20, sag nr. 1:

Tilskadekomne var bevilget fleksjob før januar 2013, men først tiltrådt fleksjob efter 1. januar 2013.

Ankestyrelsen fandt, at der skulle træffes en midlertidig afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne, selvom tilskadekomne var bevilget fleksjob før januar 2013.

Et midlertidigt fleksjob betyder, at den erhvervmæssige situation ikke er afklaret. Der skal derfor træffes afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne igen, når kommunen har foretaget en ny vurdering.